

Անտարակոյս Լաւոդիկէի Աւետ. գործը շատ
յաջող կը նկատուէր : Տեղւոյն եկեղեցին հաւաք-
ուող մարդիկը ինկած ստորին մեղաւորներ չէին,
ալլ հարուստ մարդիկ, ջով վաճառական, եւն.,
եւն. : Նայեցէք, նայեցէք անոնց եկեղեցական շէն-
քերուն, հոյակապ պաշտամունքներուն, եկեղեցի

գացողներու փառաւոր զգեստներուն: Սակայն եւ այնպէս Գրիստոս կ'ըսէ անոնց, Քեշ քերէն փութելու իջալ եմ: Արդարեւ խիստ դեղ է այս, ոչ շաքար, այլ դառն դեղահատ: Եւ ի՞նչպէս տեղի ունեցաւ այս ամէնը: Իրողութիւնն այս է թէ Լաւողիկէի Գրիստոնեաները բոլորովին արտաքին բաներու տուած էին իրենքզիրենք: Խարուած էին իրենց անձերուն նկատմամբ: Իրենց շէնքերով եւ պաշտամունքներով կը պարծէին եւ իրենց բարի գործերով գոհ էին: Իրենց վրայ իրենք ուրիշ համարում ունէին. Գրիստոս Եւրիշ համարում ունէր: Իրականապէս աղքատ ու մերկ էին, եւ հարկ էր զանոնք ձերբակալել իրենց անհամեստ մեքիւղութեան համար: Մկրտուած էին արդարեւ, եւ իբրեւ եկեղեցւոյ անդամներ լաւ ու կանոնաւոր դիրք ունէին: Անտարակոյտ լաւ քարոզութիւն եւ գեղեցիկ երգեցողութիւն կը վայելէին կիրակի օրեր եւ պերճ աղօթքներ կը լսէին: Բայց յանկարծ զարնուեցաւ իրենց եկեղեցիին դուռը եւ ձայն մը լսուեցաւ, ձայն մը ահաւոր եւ ողբազին միանգամայն: Եւ աղաղակը «ա էր. Քեշ քերէն փութելու իջալ եմ»: Կարծես թէ երկբայարժի ցնցումէ մը օարեցան: Գրիստոսի անունը եւ հանդիսական շատ երկրպագութիւն կար Լաւողիկէի եկեղեցիին մէջ: Սակայն Գրիստոսի հանդէպ հնազանդութեան եւ Գրիստոսի հետ հաղորդութեան եւ հոգեւոր կեանքի տեսակէտով եկեղեցիէն դուրս վտարուած էր Գրիստոս: Հարկաւ Գրիստոս աքաղի վտարուած չէր, ոչ ալ հրուելով ու քշուելով, այլ խոնարհանքով եւ մեծ քաղաքավարութեամբ, եւ բնականապէս, վաճառի այս Լաւողիկեցիները գոհիկ ամբոյս մը չէին, այլ ոսկեզօծուած Գրիստոնեաներ: Համառօտիւ, այն Լաւողիկեցիներուն բարեպաշտութիւնը ամբողջովին արտաքին էր: Բայց Յիսուսի իրապէս հնազանդելու եւ նուիրուելու գալով, պարզապէս կը խոնարհէին ու դրան ճամբան կը ցուցնէին անոր: Հոգեւորապէս մեռած, անհոգի մարմին էին: Սակայն չէին կարող զՅիսուս խաբել: Եւ ի՞նչ անուն ալ կրէին, ի՞նչ պաշտամունք ալ կատարէին, Յիսուս եկեղեցիին մէջ չէր, այլ դուրսը:

Արդ, պէտք է որ Յիսուս Եւրիշ քերէն փութելու իջալ եմ Գրիստոնեաներէն եւ էական հանգամանքը: Ապա ուրեմն զԳրիստոս գտած էք թէ կորսնցուցած: Կոչուութիւն, գոհակութիւն կը թուի ըսել, Քեշ քերէն փութելու իջալ եմ: Սակայն արդարեւ զՅիսուս ջերմապէս չսիրելը կոչուութիւն, ստորութիւն է: Կը ճանչնամ Գրիստոնեայ կին մը, որու ամուսինը իր կուռքն է: Բայց Գրիս-

տոսի հանդէպ իր հոգին չօրցած է: Նմանապէս իւրաքանչիւրս կրնանք մեր կինը, մեր զաւակները, մեր տունը, մեր գործը այնպէս օրհել որ ասոնցմէ ոեւէ մին մեր կուռքն ըլլայ: Սակայն եթէ իմ նախանձաւորութեամբս «իմ մարմինս այրուելու տամ» իբրեւ նահատակ, եւ ներքին ճշմարիտ սէր չունենամ Գրիստոսի վրայ, ոչինչ եմ: Արդ կը կարդանք Սուրբ Գիրքին մէջ, «Եւ քու Տէր Աստուածդ նախանձօտ Աստուած եմ» (Եւ. Ի. 5): Նախանձն ի՞նչ է: Նախանձը անեղ զայրոյթն է մարդու մը, որս իրաւունքները ստնակոխ ըրած է անհաւատարիմ կին մը: Ի՞նչ կը խորհիք այն կնոջ վրայ, որ իր ամուսինը կը սիրէ, եւ նոյնչափ ալ ուրիշ մարդ մը: Այսպիսի կին մը գարշելի արարած է: Արդ, դիտեցէք թէ Յայտնութեան մէջ յիշուած Եւրիշ եկեղեցիներ յոռի վարդապետութեան եւ ապականեալ կենցաղավարութեան համար յանդիմանուեցան: Բայց միայն Լաւողիկեցիներուն համար, որոց յանցանքն էր սիրոյ մէջ անհաւատարմութիւն, ըսաւ Գրիստոս, Քեշ քերէն փութելու իջալ եմ: Այո, յոռի շատ հերետիկոսութիւններ կան: Բայց յոռեզոյն հերետիկոսութիւնն է անհաւատարմութիւն մեր սիրոյն մէջ առ Տէր Յիսուս Գրիստոս:

Մարդոց արեան բարեխառնութեան բնական աստիճանն է 38 (Հ): Ուրեմն եթէ ձեր արեան բարեխառնութիւնը երկու երեք աստիճան իջնէ, կը կորսուիք: Արդ, ի՞նչ է ձեր Գրիստոնէական սիրոյն աստիճանը: Նայինք ձեր բազկերակը: Այդ է փոշը: Ձեր առ Գրիստոս սիրոյն չափը կ'որոշէ թէ Գրիստոնեայ էք թէ չէք: Թերեւս աղքատ էք: հոգ չէ: Թերեւս անուս էք, հոգ չէ: Քանզի շատեր որոնք ոչ հարստութիւն ունին, ոչ կրթութիւն՝ լաւագոյն բազկերակն ունին: Սկովտիոյ մէջ խեղճ կին մը կը քննուէր եկեղեցիի անդամ ընդունուելու համար: Տեսնուեցաւ թէ շատ քիւրան գիտէր Գրիստոնէական վարդապետութեան վրայ: Բայց ըսաւ թէ ինք կարող է մեռնիլ Յիսուսի համար, եւ յոյժ վայելչապէս ընդունուեցաւ եկեղեցին: Ո՛հ, բարեկամ, քու քրտիք վիճակը ի՞նչ է: Ի՞նչ է արեանդ ջերմութեան չափը: Եթէ սիրոյդ ջերմութիւնը պաղած է, նախնայաւոր եղի՛ր — ապաշխարէ: Թող Գրիստոնէական սէրդ ջերմութեան իր բնական աստիճանին բարձրանայ: ապա թէ ոչ՝ չեմ կրնար իբրեւ առողջ Գրիստոնեայ ապրիլ: Մի վախճար թէ չափէն աւելի պիտի տաքնաս: Դարձեալ կ'ըսեմ, յիշէ՛ որ խօսքը, Նախնայաւոր եղի՛ր — ապաշխարէ: Ի՞նչ բանի համար: Ապաշխարէ սիրոյդ պաղելուն համար եւ դաւա-

նութեանդ ու կեանքիդ իրարու անհամապատասխան ըլլալուն համար :

Եւ այս ողորմած Յիսուսը կ'ըսէ, Եւ « Բնական » իշխանութիւնն ու կրօնական : Պիտի կարծէիք թէ Յիսուս գաղջ Լաւոցիկեցիները կ'ատէր : Բայց ոչ, տակաւին կը սիրէր զանոնք : Նման է այն ամուսինն, որու կինը անհաւատարիմ եղած է իրեն եւ որ լման իրաւունք ունի զայն արձակելու, բայց տակաւին կը սիրէ : Այսու հանդերձ Գրիգորիոս կ'ըսէ որ անհաւատարիմ ըլլալէ զողորմելու, Ես ձեր խօսքերը եւ ձեր գրամը չեմ ուզեր, կ'ըսէ, այլ յէր ճշմարէտ « Երբ » Ահա, դուռը կայնած է եւ կը զարնէ : Ոհ, ներս առէք զայն : Վանեցէ մարմնոյ ցանկութիւնը ու աշաց ցանկութիւնը, եւ աս կեանքի ամբարտաւանութիւնը (Ա. Յով. Բ. 16), եւ դուռը լայն բացէք որ Յիսուս ներս գայ : Ոհ, Յիսուսի մօտենանք որ զգանք անոր սիրոյն ջերմութիւնը եւ տաքանք մենք ալ : Յիշեցէք նաեւ թէ Յիսուս « մաշող կրակ է » (Եբր. ԺԲ. 29), կը մաքրէ ճշմարիտ Գրիգորիոսն, բայց նաեւ կ'ապառնայ այնպիսին որ միայն դաւանութիւն ունի առանց սիրոյ, տերեւ առանց պողոյ : Զանձարացած է իմա ձեր անձն, ձեր մեղքերէն եւ կը տեսնա՞ք Յիսուսի : Ուրեմն անցածը անցած ըլլայ : Լայն բացէք ձեր սրտին դուռը, եւ Յիսուս պիտի ներս գայ եւ ձեզի հետ ընթեր : Ոչինչ կը բաժնէ ձեզ Յիսուսէ, բայց միայն դուռ մը : Ոհ, այլեւս մի վշտացնէք զայն : Սիրեցէք զինք արեան ջերմութեամբ : Խորհեցէք այն սիրոյն վրայ որ խաչելութիւն յանձն առնել տուաւ անոր եւ թող ձեր սէրն ալ վառի : Ըսենք ամէնքս, Ով Յիսուս, եւ կուր : Այս է կարճ ճամբան որով կրնաք հասնիլ զորութեան, ազդեցութեան եւ ուրախութեան : Արեան ջերմութեան բնական աստիճանն առէք Յիսուսէ : Ըսէք, « Ով Յիսուս, կը սիրեմ քեզ » : Սոսկ արտաքին ու ձեւական ամէն բանէ հրաժարեցէք, զՅիսուս ընդունեցէք եւ ազազակեցէք, Տէր, ինծի ներէ : Հորին քով կեցող Սամարացի կնոջ նման, որու սէրը եւ նուիրումը ուսելիք ու խմելիք էին Յիսուսի, ձեր սիրով կազդուրեցէք զայն : Ինք ալ կու գայ ու ձեզ կը կազդուրէ :

ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏՃԱՌԸ
(Եւ. Գ. Գրիգորիոս)

Առաջին պատճառի խնդիրը նկատուածով մը փիլիսոփաներու կը պատկանի, եւ ամէնէն կարեւոր եւ ամէնէն դժուար բաներէն մին եղած է օկիզմէն հետն անոնց զանրկա լուծելու համար աշխատիլ : Բնագիտութիւնը երկրորդական պատճառներով կը

զբաղի, եւ տիեզերքին մէջ պատճառի եւ արդիւնքի առնչութիւնը գտնելով կը գոհանայ : Սակայն փիլիսոփայութիւնը ետ կ'երթայ եւ ամէն բանի ճշմարիտ պատճառը կը քննէ : Բազմապէս դիւրին է հասարակ պատճառները գտնել եւ անոնց բնութիւնը ստորագրել : Բայց առաջին պատճառը հասկընալ եւ ըմբռնել դժուար եւ բազմիցս անկարելի է :

Փիլիսոփաներէն ոմանք ըսին թէ առաջին պատճառն է նիւթական գոյակ մը, զոր օրինակ ջուր, եւն. . . ոմանք ըսին թէ անիկա է վերացական գաղափար մը, կամ խորհող միտք : Բայց ասոնց մէջ Հիււմ, Քանթ, եւ Սըր Ուիլեմ Լամիրթըն բուն պատճառի գաղափարը ձեռք առին եւ վերլուծեցին զայն : Հիււմ բտաւ, « Չենք գիտեր թէ գործի մը եւ անոր պատճառին մէջտեղ ներքին առնչութիւն մը կայ : Ուրեմն բնութեւ չենք թէ օտարդիւնքը օտար գործին անհրաժեշտ հետեւանքն է, այլ թէ օտարդիւնքը յաջորդեց օտարդիւնքեան » : Քանթ բտաւ, « Պատճառի եւ արդիւնքի նկատմամբ մեր գիտութիւնը արտաքին իրողութիւն մը չէ, այլ ներքին համոզում մը, ուստի չենք գիտեր թէ արտաքին պարագաներու մէջ այսպիսի առնչութիւն մը կայ » : Սըր Ուիլեմ Լամիրթըն բտաւ, « Մենք միայն հարկաւոր եւ անհրաժեշտ պատճառներուն, այսինքն Բնութեան մէջ մեր տեսած զէպքերու մասին վստահ կրնանք ըլլալ : Գերբնական առաջին պատճառը չենք գիտեր » : Այս անձնաւորութիւններէն ետքը ոչ սակաւ փիլիսոփաներ այս կարեւոր խնդիրը ձեռք առին եւ գաղափարներ յայտնեցին անոր վրայ : Բայց մեր նպատակը չէ այդ իմաստասիրութիւններով զբաղիլ :

Խնդիրը հասարակ եւ գործնական կողմ մըն ալ ունի : Հասարակ ժողովուրդը, մինչեւ իսկ մտածելու նոր սկսած մանկիկներ, առաջին պատճառի խնդրով կը զբաղին : Երբ կը հասկնան թէ ամէն բաները ստեղծող Աստուած մը կայ, « Աստուած ով է ստեղծող », կը հարցնեն : Եւ այս հարցումը յով հետաքրքրութիւն յագեցնելու համար ալ չէ : Անիկա կրօնային կեանքի հետ սերտ յարաբերութիւն ունի : Մարդիկ մէկ կողմէ գիտնալով թէ Աստուած ամէն բաներու պատճառն է, կը զգան իրենց Անոր հետ ունեցած կապակցութիւնը, եւ կը պաշտեն զԱնիկա : Միւս կողմէ « ՉԱստուած ով է ստեղծող » բնով եւ առաջին պատճառը չենք կրնաք երեւակայել մտածելով շատերու մօքն մէջ կրօնային խնդիրներու նկատմամբ տարակոյսներ կը ծագին : Արդ, կը խորհինք թէ անօգուտ պիտի չըլլայ օոյն խնդիրը պարզօրէն ներկայացնել : Առաջին պատճառ ասացուածը ունի մէջը յաւ-

րարերական, մէյ մ'ալ բացարձակ նշանակութիւնս Գործի մը, արդիւնքի մը ճշմարիտ պատճառը միշտ բարդ է եւ անսահման շար մը կը կազմէ։ Արդ, մինչ բանի մը պատճառը փնտռելով դէպի ետ կ'երթանք, կարեւոր կէտի մը վրայ կը կենանք եւ զանիկա, մեր նպատակին համար բաւական համարելով, Առաջին պատճառ կ'անուանենք։ Օրինակի աղագաւ. «սա գրիչը կը շարժի. զանիկա մատս կը շարժէ. մատս իմ ջիղերս կը շարժեն»։ Ջիղերս ռզնդս կը կառավարէ. ռզնդիս ալ գործել տուողն է միտքս եւ միտքը իմս է. ուրեմն ես այս գրիչին շարժման առաջին պատճառն եմ։ Տարբերութիւն չըներ այս պատճառին այսինքն «Եօթին ինքնին» բաւական չըլլալը եւ ուրիշ պատճառի մը կապակցեալ ըլլալը։ Սա գրիչին սա եղանակաւ շարժելուն համար իմ խորհիւս բաւական պատճառ մըն է։

Բայց բացարձակ պատճառ ըսելով այնպիսի պատճառ մը պիտի ըմբռնենք կամ երեւակայենք որ թէ սա դէպքին, սա բանին, սա աշխարհին եւ նոյն իսկ սա տիեզերքին ամբողջութեանը բաւական ըլլայ, եւ միանգամայն ինքն ինքնին բաւական ըլլայ։

1. Արդ առաջին պատճառը գտնելու եղանակին նկատմամբ ռզնդի գաղափար մը կազմենք։ Առաստաղէն շղթայ մը կախուած է։ Անոր վարի ամէնէն ծայրի ողակը կ'առնենք եւ կ'ըսենք, «Ասիկա ինչպէս կ'ընայ կենալ ոգին մէջ»։ Քիչ մը վեր կը նայինք կը տեսնենք թէ անիկա ուրիշ ողակի մը անցուած է։ Արդ կ'ըսենք, «Հասկցայ. ասիկա ուրիշ բանի մը անցուած է, անոր համար ոգին մէջ կը կենայ»։ Երկրորդ ողակին համար ալ նոյն հարցումները կ'ընենք. վերջապէս երբ առաստաղին հաստատուած կեռը կը տեսնենք, կ'ըսենք, «Հասկցայ. այս ամբողջ շղթան բռնողը առաստաղի այդ կեռն է»։ Ոմանք կը կարծեն թէ առաջին պատճառը սապէս կը գտնենք. Պատճառի եւ արդիւնքի շղթան վարէն դէպի վեր շօշափելով երբ Աստուծոյ կը հասնին, «Հասկցանք. ամէն բան Աստուծոյ կախեալ է», կ'ըսեն։ Բայց մարդ ինչպէս որ կը հարցնէ թէ «Առաստաղը ինչպէս վերը կը կենայ», կը հարցնէ նաեւ թէ «Աստուծոյ պատճառն ինչ է»։ Եւ այս հարցումը շատերը կը չփոթեցնէ։ Հիմա խնդրին նայինք ուրիշ կողմէ մը։ Երբ շղթային ամէնէն վերջին ողակը ստինք եւ հարցուցինք թէ «Ասիկա ինչպէս կը կենայ ոգին մէջ», ինչ ըսել ուզեցինք. նայեցանք անոր, եւ տեսնելով որ անիկա ինքն իրեն բաւական չէ, անոր հոն կենալուն բաւական պատճառ մը փնտռեցինք։ Արդ, հոս մեր փնտռած առաջին բանը «առաջին պատճառն» էր։ Եթէ զանիկա գտնէինք առաջին ողակին մէջ, ուրիշ բան պիտի չփնտռէինք։ Այս իրողութենէն կը հանենք սա կարեւոր եզրաւ. կացութիւնը. Երբ իրերը եւ իրողութիւնները կը քննենք, անոնց մէջ ամէնէն առաջ բաւական պատճառ կը փնտռենք։ Եւ եթէ անոնց մէջ չկրնանք գտնել, անոնց հետ յարաբերութիւն ունեցող, նաեւ անոնցմէ դուրս գտնուող տեղ մը կը փնտռենք զանիկա, եւ մեր միտքը չհանդարտի մինչեւ որ չգտնենք զայն։ Ըսել է թէ մեր մտքին փնտռած եւ մեզի համար յոյժ կարեւոր եւ յոյժ էական բանն է բաւական պատճառը, այսինքն առաջին պատճառը։ Եւ մենք առաջին պատճառը այս շղթային առկալի մնալուն բաւական պատճառը անոր ողակը վարէն վեր շօշափելով եւ առաստաղին հասնելով չէր որ գտանք, այլ երբ սկսանք առաջին ողակը քննել, արդէն մեր մտքին մէջ էր անիկա։ Եւ երբ առաջին ողակին կապակցեալ ըլլալը յայտարարեցինք, ըսած եղանք թէ անիկա առաջին պատճառին հետ կապակցութիւն ունի։ Եւ անկէ վեր գտնուած ողակը փնտռելով նոր բան մը չըրինք, այլ աշխատեցանք առաջին պատճառին հետ այս շղթային առնչութիւնը գտնել։ Երբ միակ հիւլէի մը կախում ունենալը յայտարարեցինք, յայտարարեցինք այդ հիւլէին մէջ առաջին պատճառին գոյութիւնը։ Երբ կ'ըսեմ թէ սա խնձորը կէս է, յայտարարած կ'ըլլամ թէ նախապէս մտքիս մէջ է ամբողջ խնձորը։

2. Առաջին պատճառը ինք իրեն բաւական պատճառ է։ Ինչ կը հասկնանք բաւական պատճառ ըսելով։ Պատճառը ներգործուն շարժում կ'ընէ։ Եթէ գործողի մը գործը ազատ կամքով կը կատարուի, այդ գործողը ինք իրեն բաւական կ'ըլլայ. Եթէ ազատութիւն չկատարուի, անիկա բաւական չէ։ Այն ժամանակ այդ շարժման կամ գործին պատճառը գործողէն դուրս փնտռելու ենք։ Բաց աստի, եթէ գոյակ մը բանական էակ է, կը հասկնանք թէ անոր բոլոր գործողութիւնը ինչպէս ծագում կ'առնէ անկէ։ Բայց եթէ գոյակ մը բանականութենէ եւ զիտակցութենէ զուրկ է, անոր գործերը բանաւոր չեն ըլլար. եթէ ըլլան իսկ, անոնց բանաւոր ըլլալուն բացատրութիւնը անկէ դուրս կը գտնուի։ Արդ, առաջին պատճառ ըսելով ազատ եւ բանական պատճառ կը հասկնանք։

3. Առաջին պատճառը գործօն գոյակ մըն է։ Որովհետեւ պատճառ կոչուածը արդիւնք մը յառաջ բերելու է, կարեւորագոյն է որ անիկա ճշմարիտ գոյակ մը ըլլայ։ Եթէ մեր բացատրելու գործը կամ արդիւնքը գոյ է, անիկա ճշմարիտ

գոյակով մը գոյ կ'ըլլայ : Ոչինչէն ոչինչ կ'արտադրուի : Բաց աստի առաջին պատճառը պէտք է որ գործող ըլլայ : Ամէն կողմէ անշարժ գոյակ մը անկարելի է երեւակայել, եւ կայուն, անշարժ գոյակը պատճառ չկրնար ըլլալ :

Արդ, առ է եզրակացութիւնը օրու հասանք . Առաջին պատճառը պիտի չկրնանք գտնել փնտռելով : Մինչ կը փնտռենք զանիկա, ան մեր քով է : Կը փնտռենք զայն, վասն զի մեր քով է : «ԶԱստուած ո՞վ ստեղծեց», ըսելով առաջին պատճառին ճշմարտութիւնը հերքած չեղանք : Կը փնտռենք մեր գիացած առաջին պատճառը : Որովհետեւ ասաջին պատճառը բաւական պատճառ է, անիկա պարտի բանական եւ տղատ գոյակ մը ըլլալ : Երբեք երբեք չկրնար առաջին պատճառ ըլլալ : Առաջին պատճառը յաւիտենականութեան մէջ կամ անմայրածիր անշրջանին մէկ անկեան մէջ չէ, այսինքն սիեզերքին առաստաղին հաստատուած բեւեռ մը կամ կեռ մը չէ, այլ՝ իւրաքանչիւր հիւլէի մէջ գործող եւ զանիկա բռնող գոյակ մը :

ԻՆՉՈՒ ԴԱՐՁԵԱԼ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԵՂԱՅ

(Ճորճ Լէնայըրթ, Զախիւն ընկերութեան)

Մեծ դժկամակութեամբ կ'սկսիմ խօսիլ Քրիստոնէութեան նիւթին վրայ : Սակայն կը խօսիմ, վասն զի իւրաքանչիւրիս պարտականութիւնն է պատասխան տալ, եթէ կրնանք, մեր հաւատքին պատճառը հարցնողներուն :

Դրեթէ բոլոր ըսելիքս անձնական փորձառութենէ է, եւ կը պատմեմ ոչ թէ սա գաղափարով թէ կարեւոր է որ մարդիկ գիտնան թէ ինչ խորհած եմ կամ իորհած չեմ ես, այլ սա յուսով թէ լուրիղի դէմ ուղիղի պայքարին սաստկութեան մէջ ուրիշ անձ մը թերեւս հաստատուն պատճառ մը գտնէ հոգեկան պայքարը շարունակելու, որ լափ ալ յուսահատական երեւի ելքը ռեւէ ժամանակ :

Իր երեւուն տարի առաջ, օրինական արարողութեամբ, Անկիլիքան Եկեղեցւոյ անդամ ընդունուեցայ : Եւ առաջին քանի մը տարիներուն մէջ իրապէս խանդավառուած էի սա հաւատքով թէ Քրիստոս եկաւ օրինակ եւ ներշնչիչ ըլլալ ամէն մէկուս, որ ուրիշներու հոգիին համար աշխատինք : Բոլոր պատմութիւններն այնպիսիներու, որոնք իրենց կեանքերը նուիրած էին ուրիշներու հոգեւոր օգտին, ինծի համար միշտ հրապոյր ունէին :

Իբր տաւնընդորս տարի առաջ չիման մէջ գրառուեցայ կարգ մը բարի մարդոց հետ, որոնք Զգիտական էին, Կարգացի այդ գպրոցին պատկանող

քանի մը հեղինակներու գործերը, եւ վերջապէս թողութիւն կրօնք, եւ գէթ իբր տասը տարի Զգիտականութիւն դաւանեցայ :

Դարձեալ շարունակեցի գործել ուրիշներու համար : Բայց չորս տարի առաջ օկսայ ես ինծի հարցնել թէ այն անձերը որոնց մէջ կ'աշխատէի՝ արժանի էին այն նեղութիւններուն եւ յոգնութեան գործնք ես կը կրէի իրենց համար, եւ թէ մանաւանդ աւելի լաւ չէր իմ կինս եւ ընտանիքս մտածել եւ թողուլ որ ուրիշներ մաքառին իրենց հոգիներուն համար :

Արդարեւ այդ միջոցին շատ տկար էի, տկար՝ սրտով : Պատճառը այն ահաւոր միտան էր, զոր ուրիշներու օգտին սահմանուած հոգեւոր ձեռնարկները կը կրէին : Օր մը օտպէս խորհեցայ .

«Շիտակ ըրի՛ իմ հին հաւատքս թողով : Եթէ նոյն հաւատքը ունենայի նորէն, պիտի չանցնէ՞ր զիս բոլոր դժուարութիւններու մէջէն, ինչպէս հազարաւորներ անցուցած էր ինծմէ առաջ » : Եւ ապա բոլոր սրտով աղօթեցի լոյսի եւ առաջնորդութեան համար : Ամբողջ տարուան մը ընթերցումէ եւ աղօթքէ ետեւ հրապարակաւ դարձայ իմ առաջին օրերու հաւատքիս եւ դարձեալ իմ վստահութիւնս հաստատեցի ոչ թէ մարդոց, այլ՝ Աստուծոյ վրայ :

Զիմ կրնար ապացուցանել Աստուծոյ գոյութիւնը : Բայց ինծի համար կայ Մէկը, որու կրնամ աղօթել եւ որու ողորմութեան կրնամ վստահիլ : Կը հաւատամ թէ անոր կը մօտեցնամ Քրիստոսով, որ իմ բարեխօսք է Աստուծոյ առջեւ : Դիտեմ թէ ես ուրիշ մարդոց նման տկար ու անզօր եմ, թէ մեղք կը գործեմ եւ շատ անգամ այնպիսի բաներ կ'ընեմ գործնք ընելու չեմ : Բայց գիտեմ նաեւ թէ ինչ զօրութիւն որ ունիմ մեղքի հետ կռուելու, ինչ խանդավառութիւն որ ունիմ ուրիշներու հետ եւ ուրիշներու համար աշխատելու՝ իրենց հոգեւոր փրկութեան համար, կը ըլի սա՛ իրողութենէն թէ կը հաւատամ որ նախ Քրիստոս օրեց եւ հոգաց զիս, նաեւ սա բացարձակ հաւատքէս թէ ինծմէ վեր եւ օսկայն բոլոր իմ շուրջս կայ ու կը մնայ Աստուծոյ զօրութիւնը :

Համոզուած եմ որ հաստատուն միայն մէկ հիմ կայ, որու վրայ կարելի է հաստատել բարենպաստակ ունէ ձեռնարկ, եւ այդ հիմը այն է զոր Քրիստոս դրաւ : Այսինքն ճիշդ որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցնել, պիտի կորսնցէ զանիկա » :

Ես այս խօսքին ճշմարտութիւնը փորձով տեսած եմ լիովին : Տեսած եմ արհեստաւորական եւ առեւտրական միութիւններու մասնաճիւղերու

քայքայումը անդամներուն իրենց փոխադարձ պարտականութիւններուն վրայ գաղափար չունենալուն եւ միայն իրենց անձնական շահը մտածելուն բերմամբ։ Տեսած եմ արհեստաւորական մասնաճիւղերու քայքայումը մարդոց միայն իրենց անձնական գոհացումը փնտռելուն եւ իրենց ընկերակիցներուն համար բնաւ հոգ չընելուն պատճառով։

Այս ամէնը կը հաստատէին ինծի թէ չիտակ էր ինչ որ իմ մրցակիցս կ'ըսէր եւ ես կը հերքէի։ Ես իմ բարոյական հիմա Գրիստոսի վարդապետութիւններուն մէջ կը տեսնեմ, եւ ինծի համար անոնց լաւագոյն բացատրութիւնը եկեղեցիին եւ անոր պաշտամունքներուն մէջ կը գտնեմ։ Վերջապէս ինծի համար իրական բան է ծնրադրել եւ իմ անարժանութիւնս խոստովանիլ, միանգամայն իրական է զիտնալ թէ ներում եւ թողութիւն կու գան։

Թերեւս այս ամէնը գիտական չէ, բայց ես ալ գիտուն մը չեմ։ Իմ օրերս կը նուիրուին ամէնօրեայ հացիս հայթայթման, իմ իրիկուններս եւ պարապոյ ժամերս ինծի չափ բարեկեցիկ չեղողներուն քիչ մը նպաստելու աշխատութեան։ Հետեւապէս շատ քիչ ժամանակ ունիմ տիեզերքի կարծեցեալ գաղտնիքները գտնելու կամ գտնել աշխատելու համար։

Կը վերջացնեմ խօսքս՝ ըսելով թէ ինծի համար բաւական է որ Գրիստոնէութիւնը կ'սփոփէ եւ կը պահպանէ զիս փորձութեան եւ նեղութեան ժամերու մէջ եւ ինծի կու տայ ճիշտ այն խթանը որու կը կարօտիմ, որպէս զի ուրիշներու հետ եւ ուրիշներու հոգիին համար աշխատիմ, եւ կ'ընէ զիս քիչ մը քիչ անձնաւէր քան զոր պիտի ըլլայի առանց անոր։

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԴԷՄՔԸ (Մէլիո Տաղ, Թաւա)

Գամիլիո անուն նկարիչ մը ամէն իր ուզածը նկարել կարենալու համար ժամանակաւ իր հոգին Սատանային ծախեց։

Երբ յիտուն տարեկան եղաւ, կիներ եւ զաւակները իրմէ բաժնուեցան։ Բարեկամներն ալ, իրմէ վշտացած, խզեցին իրենց յարաբերութիւնը։ Սակայն այս բոլոր բաներուն հակառակ մեծ հարօտութիւն եւ համբաւ չահեցաւ։ Օր մը Սատանան անոր եկաւ եւ ըսաւ, «Մուրհակին պայմանաժամը լրացաւ, այլեւս չեմ օպաւեր։ ամիս մը եւս կը շնորհեմ քեզի, յետոյ անպատճառ կ'ուզեմ հոգիդ»։ Ասոր վրայ Գամիլիո կորսնցուց իր հանգիստը եւ քունը փախաւ, եւ զիշերները անկողնին մէջ

մէյմը մէկ կողմ մէյմը ուրիշ կողմ կը դառնար։

Երրորդ օրը կանչեց գեղին ծերունի քահանան եւ պատմեց եղելութիւնը։ Քահանան սա խրատը տուաւ անոր. «Սատանային շնորհած այս պայմանաժամուն մէջ Յիսուսի դէմքը նկարէ՛ւ»։ Գամիլիո մտիկ ըրաւ խրատին եւ սկսաւ Յիսուսի դէմքը նկարել, բայց ոչ վշտացած եւ մահամերձ վիճակի մէջ ներկայացնելով զայն բազմաթիւ նկարիչներու սովորութեան համաձայն, այլ՝ մեր ամէնօրեայ կեանքի վիճակներուն համապատասխանող վիճակի մէջ։ Գամիլիո, շնորհիւ այն ճարտարութեան զոր Սատանան տուած էր, յաջողեցաւ զարմանալի ճշտութեամբ նկարել զՅիսուս։ Դէմքն ինչ ձեւ ունէր, մազերն ինչ դոյն, ոչ ոք կրնար նկարագրել, վասն զի տեսողներէն ոչ մին կը յիշէր զանոնք։ Ինչ որ տեսողները բնաւ չէին մոռնար բուն անոր դէմքն էր, դէմքը՝ որ Եսայիի նկարագրութեան պէս վշտաց տէր ու ցաւոց տեղեակ, անարգուած ու բնաւ չյարգուած Յիսուսի կը նմանէր։ Այսու ամենայնիւ ուրախ ու զուարթ եւ Աստուծոյ բոլոր կամքը կատարելու համար եկած անձի մը դէմքն էր։ Շրթները կիսաբաց էին եւ կը փայտէր. աչքերը, զարմանալի աչքերը, անսահման քաղցրութեամբ լեցուն, կը շողային եւ օրտին ամէնէն խորին խորշերը կը զննէին։

Գամիլիո լմնեւոց նկարը եւ զայն զիտնելու միջոցին չկրցաւ զիմանալ այն օրատես աչքերուն։ Դառնապէս լացաւ եւ անոր առջեւ ինկաւ փռուեցաւ։ Երբ Սատանան Գամիլիոյ քով եկաւ օրպէս զի անոր հոգին պահանջէ, տեսաւ որ պատկերին առջեւ ինկած կու լայ դառնապէս։ Սատանան, նայելով որ Գամիլիո իր ճիրանէն ազատած է, մեծ աղմուկ հանեց։ Սակայն Գամիլիո բնաւ չիմացաւ։ Գրեթէ կաւրնալու աստիճան լալէ ետեւ քաջի ելաւ։ Իր շուրջ նայելով տեսաւ որ ստորագրուած մուրհակը գետնին է։ Հասկցաւ որ ա'լ ազատուած է եւ անձառելի ուրախութիւն մը զգաց։ Միտք բերելով որ իր սովորութիւնն էր բարեկամները հացկերոյթի հրաւիրել ամէն անգամ որ նոր նկար մը լմնցնէր, սապէս ըսաւ մտովի. «Որովհետեւ իմ բոլոր զծագրութիւններուս մէջ ամէնէն գեղեցիկը այս պատկերն է, ընկերներս հրաւիրելու եմ որ զիս շնորհաւորեն»։

Հիւրերն հրաւիրուեցան, կերան ու խմեցին։ Սեղանէն ետքը Գամիլիո ելաւ եւ Յիսուսի նկարին վարագոյրը վերցուց։ Եւ ահա Յիսուսի անոյշ ու զարմանալի աչքերը սկսան հիւրերուն նայիլ։ Պահ մը խոր լռութիւն տիրեց օրահին մէջ։ Յետոյ հիւրերէն մին մեծ աղաղակով գոչեց, «Երթամ, եր-

թամ. այդ աչքերը զիս կ'այրեն կը տոչորեն,» եւ փախաւ։ Ուրիշ մը, որ օդի գաւաթ մը կը տանէր իր բերանը, վար նետեց եւ ծունկի վրայ գալով սկսաւ սարսափելի լաց մը։ Ոմանք ալ իրենց վախէն այնքան դողացին որ ինկան ու նուաղեցան։ Ամէնքը մէկիկ մէկիկ ելան ու մեկնեցան եւ Գամիւ մնաց առանձին, եւ երկիւղով ու գողգոջուն ձեռքով ծածկեց պատկերը իր վարագոյրով։

Յաջորդ օրը Գամիւ ձիով գնաց քահանային տունը եւ խոստովանելէ ետեւ բոլոր յանցանքները գործնք կը յիշէր, ըսաւ, «Հիմա կը հաւատաս թէ կատարելապէս զոյջացած եմ, տարակոյս չունիմ, այնպէս չէ՞»։ զիս ստիպող մը չկայ»։ «Այո, բայց թիսուսի դէմքէն,» պատասխանեց քահանան։ Գամիւ շարունակեց. «Այո, ես իմ կամքով կը խոստովանիմ։ Սատանային հետ կնքած ուխտս աւրող Աստուծոյ շնորհակալութիւնս յայտնելու համար կը թողում չար ճամբաներս եւ ընկերներս, եւ կը խոստանամ այսուհետեւ հաւատարմութեամբ ապրիլ»։ «Աստուած սոյ որ կարենաս այդպէս ընել»։ «Զես գիտես թէ ես ինչ գէշ հակումներ ժողովեցի եմ, իմաստուն կրթութիւն ալ ընդունած չիմ։ Բարեկամներս զիս խաբեցին, կինս ինծի նենգութիւն ըրաւ, զաւակներս ալ զիս վշտացուցին»։ «Շիտակ է»։ «Անոնց ամէնուն կը ներեմ։ Սակայն ա՛յլ չեմ ուզեր զանոնք տունս առնել, վասն զի արժանի չեն։ Կ'աղաչեմ, ինծի թողութիւն տուր, որպէս զի մաքուր սրտով ու հանգիստ խղճով իմ տունս վերադառնամ»։ «Պատկերին առջեւ վարագոյր կայ, այնպէս չէ՞»։ «Այո, կայ»։ «Կը խրատեմ քեզ որ վարագոյրը վերցնես եւ պատկերը կախես այն օնեակին մէջ զոր ամէնէն աւելի կը գործածես։ Եւ եթէ դուն ինքզինքդ այնպէս տեսնես ինչպէս այն աչքերը կը տեսնեն, քեզի թողութիւն կու տամ։ Աստուածդ հետք ըլլայ, զնա խաղաղութեամբ»։

Գամիւ տուն վերադարձաւ շատ տխրած, եւ թէեւ ուղեց քահանային խրատը չկատարել, վերջապէս հետեւեցաւ անոր։ Շաբաթ մը ետքը դարձեալ գնաց քահանային եւ ըսաւ, «Կը տեսնեմ թէ երեւակայածե՞ս շատ աւելի չար մարդ եմ ես, ինչպէս դիմեմ որ ինծի թողութիւն տաս։ Կ'այ ինծի, թողութիւն կ'այ ինծի համար»։ «Միայն դուն գիտես, զնա եւ նորէն Յիսուսի նայ»։ Գամիւ դարձեալ գնաց նայեցաւ, եւ քանի կը նայէր՝ աւելի կը ճանչնար իր մեղքերը։ Թողութիւն գտնելու համար շատ միջոցներ գործածելէ ետեւ քահանային գնաց շատ հանգիստ խղճով. «Աստուած խաղաղութիւն տայ, աղէկ ըրիր, սակայն ո՛ր

է ամուսինդ»։ Ըսաւ քահանան։ «Ամուսինս,» հարցուց Գամիւ, «գիտե՞ս որ ինծի շատ չարութիւն ըրաւ ան»։ «Իսկ դուն ի՞նչ, ի՞նչ ըրիր»։ «Կատասխանեց քահանան։ Գամիւ չպատասխանեց եւ վշտացած՝ տուն գնաց։ Յաջորդ օրը խելքը գլուխը եկաւ եւ քահանային օգնութիւնը խնդրելով երկուքը մէկտեղ քաղաքը պտրտեցան Գամիւ ի կինը գտնելու համար։ Շատ տեղեր պտրտելէ ետեւ գտան այն չար եւ թշուառ կինը։ «Ես ներում գտնելէ ետեւ միթէ պիտի չներեմ,» ըսաւ Գամիւ եւ տունն առաւ դայն, շատ քաղցրութիւն ցուցուց եւ խաղաղութիւն տրեց տան մէջ։ Երկու օր ետքը Գամիւ դարձեալ քահանային գնաց եւ արցունքով սապէս ըսաւ. «Տէր հայր, Աստուած ինծի կը ցուցնէ իմ վիճակս։ Ես շատ վշտացուցի կինս, մայրս եւ զաւակներս։ Իմ մեղքերուն պատճառով անոնց կեանքը կործանեցաւ։ Կ'աղաչեմ, ինծի օգնէ որ ներում գտնեմ»։ Քահանան կրցածն ըրաւ. Երկուքը մէկտեղ գացին գտան Գամիւ ի կողմէ տարիներէ հետէ անխնամ լքուած մայրը, մանչերը եւ աղջիկները։ Գամիւ անոնցմէ ներում խնդրեց եւ իրարու վիզը խնայով հաշտուեցան։ Միայն մայրը իր արտասովոր օէրէն մղուած պնդեց թէ ներելու բան մը չկայ։ Գամիւ իր քով առաւ մայրը, եւ զաւակները նստան իր մօտ գտնուող վարձու տուներու մէջ։ Յիսուսի դէմքը մեծ սիրով անոնց կը նայէր։ Բայց շատեր չէին համարձակեր այն տունը գալ, վասն զի այն սուր ու իմաստալից աչքերուն նայելու համար մեծ համարձակութիւն հարկ էր։

Շատ ժամանակ անցնելէ ետքը Գամիւ գնաց քահանային տունը եւ հարցուց, «Հիմա կրնամ թողութիւն խնդրել»։ Քահանան չպատասխանեց. «Կ'աղաչեմ, դեռ ընելիք մնաց», գոչեց Գամիւ։ «Դուն գիտես,» պատասխանեց քահանան, «Յիսուսի դէմքը ի՞նչ կ'ըսէ քեզի։ Երբ դուն Յիսուսէ թողութիւն ընդունի,» այլեւս ինծմէ խնդրելու պէտք չ'մնար»։ Գամիւ իր տունը վերադարձաւ կէս տխուր, կէս ուրախ։ Դիչերը, երբ ամէն ոք պառկեցաւ, ինք Յիսուսի դէմքին առջեւ ծնրադրեց եւ աղօթողի պէս ձեռքերը կծկելով՝ զայն դիտել սկսաւ։ Յիսուսի օտար աչքերը խուղարկեցին անոր սիրտը եւ սիրով քթթեցին եւ շրթունքը կարծեա կ'ըսէր, «Դուն զիս չվշտացուցիր»։ Գամիւ կարծեա ձայն մը լսելով գետինն ինկաւ մեծ լացով։ Արշալոյսին Գամիւ, քահանային երթալով, սապէս ըսաւ. «Մարդոց դէմ գործած մեղքերս ի՞նչ են Աստուծոյ դէմ գործածներուն հետ բաղդատմամբ։ Ո՛հ, ի՞նչ մեծ մեղաւոր եմ ես։

Անոր թշնամիներուն հետ ապրեցայ : Անոր օէրը մերժեցի : Բայց թէեւ այսչափ վշտացուցի զինք , կը ներէ դարձեալ : Իրմէ հեռացայ ես , բայց ինք զիս իր գիրկը առաւ : Ո՛հ , Տէր Հայր , ինչ ընեմ որ փրկուիմ : Քահանան ըսաւ , « Գնա , նորէն Յիսուսի նայէ » :

Գամիլո տուն գնաց եւ գիշերն ի բուն այն պատկերին առջեւ կեցաւ : Սիրտը մեծ տրտմութեամբ եւ ուրախութեամբ , անձկութեամբ եւ խաղաղութեամբ համակուեցաւ եւ աննկարագրելի սէր մը գգաց այնչափ սառտիկ որ օրտը պայթեցաւ : Հետեւեալ օր Գամիլո պատկերին առջեւ մեռած գտնուեցաւ դէմքով մը , որու վրայ երկնային խաղաղութիւն կը հանգչէր : Քահանան ըսաւ , « Ահա հիմա Գամիլո Յիսուսի դէմքը կը դիտէ եւ Յիսուս անձամբ թողութիւն շնորհած է անոր » :

ՓԱՆԱՄԱՅԻ ԶՐԱՆՑՔԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՔԱՆԻ ՄԸ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ

(Սայեթիէի Աւերելն)

Փանամայի ջրանցքին համար ճարտարագիտական եւ կնճռոտ յատկութեամբ մեծ գործ մը պարտի յոյժ մեծ քննութեան առարկայ ըլլալ աւանոր շինութեան վերջնագոյն ծրագիրներն ընդունելէ առաջ : Հասարակ միտքի մը թերեւս պիտի թուի թէ արդէն բաւական ժամանակ եւ զբաւ տրուած է , նախնական հետազոտութիւններու համար : Բայց ճարտարագէտը լաւ գիտէ թէ Փանամայի ջրանցքին մեծութեան ջրաքաշխական շինութիւններուն մէջ տարիներու պէտք կայ ընդունելու համար այն սերտ գիտութիւնը կիրմային , տեղագրութեան եւ մակերեսէն վարի վիճակներուն , որ բացարձակօրէն էական է , ըսելէ առաջ թէ , « Ես պիտի շինեմ այս գործը , առ ծրագրին վրայ , առաջին ծախքով եւ սաչափ ժամանակի մէջ » :

Թէ օոյն ջրանցքին ընդհանուր ծրագիրը ընտրելու խնդրին մէջ պէտք չէ շատ աճապարել վերջին խօսքը խօսելու , կը ցուցուի սա իրողութեամբ թէ Մր. Լինտըն Ու. Պէյթո , Ամերիկացի ամէնէն փորձառու ճարտարագէտներէն մէկը ծանրակշիռ պեղումներու գործի մէջ , մօտեքս Նախագահին ներկայացուցած է ջրանցքին շինութեան երկու ծրագիրներ , անոնցմէ մէկը ընտրելու համար , երկուքն ալ այնքան գովելի , որ ամենագոգուշաւոր նկատողութեան պիտի առնուին ջրանցի յանձնախումբէն : Առաջարկած ծրագիրներէն առաջինն է շինել երկու խոշոր լիճեր պեղուելու ջրանցքին ծայրերը , ասոնց մէկը պիտի տարածուի Մինտիէ ,

Ատլանտեան Ովկիանոս , մինչեւ Պաշայո , 12 մղոն հեռաւորութիւն : Իսկ միւսը՝ պիտի հասնի Լա Պաշայէ մինչեւ Փէրրօ Միկուէլ , 5 մղոն հեռաւորութիւն : Այս երկու խոշոր ջուրերուն շնորհիւ իբր 17 մղոն լճային նաւարկութիւն պիտի ըլլայ : Եւ օրովհետեւ անոնց վրայ նաւարկող նաւերուն ընթացքը աւելի արագ պիտի ըլլայ , նաւարկութեան տեւողութիւնը 3 ժամ պիտի կարճնայ , քան զայն որ պիտի տեւէ առաջարկուած ծովու մակերեսին հաւասար երեւ ռենցող ջրանցքին վրայ նաւարկելով : Ատլանտեան ծայրը լճին մօտը պիտի ըլլայ իբր 25 ոտք բարձրացող փակոցներով : Լճին մէկ օգտակարութիւնը պիտի ըլլայ ընդարձակ ճախնային երկրի մը անուշ ջրով ծածկուիլը եւ նաւերու համար ընտիր ներքին նաւահանգստի մը գոյացումը : Նաեւ ջրանցքին բոլոր պեղումը , նաւարկելի ճամբուն երկայնքով , կարելի պիտի ըլլայ կատարել ծիւղն հողահան գործիքներով : Այսպէս ձեւացած երկու լիճերուն մէջտեղի ջրանցքը պիտի պեղուի լիճերուն մակերեսին հաւասար , վառն զի մէկ դազաթնային մակերես միայն կայ աւելի քան քսան մղոն , Ատլանտեանի վրայ Մինտի թումբէն մինչեւ Պաշայ թումբը խաղաղականին վրայ : Կամպոյի մօտ , որ իբր կէս ճամբան կը գտնուի Պոնիոյի եւ Փէրրօ Միկուէլի մէջտեղ , Մր. Պէյթո կ'առաջարկէ թումբ մը շինել , Շակրէսի վրայ իշխող , այնպիսի յօրինուածով որ Շակրէսի գետի յորձանուտ ջուրերուն կէսը խաղաղականին յղէ , եւ միւս կէտը Ատլանտեանին : Ջրանցքի արդի զխաւոր ճարտարագէտին առաջարկած ծրագրին վրայ այս ծրագրին մեծ առաւելութիւնը սա է որ կարելի պիտի ըլլայ Շակրէսի յանկարծ յորդող ջուրերուն հաւաքումը ընդունարանի մը մէջ որ իրնէ դատարկ է , եւ հնար պիտի ըլլայ անոնց թոյլ տալ որ դուրս վազեն :

Մր. Պէյթոյի առաջարկած երկրորդ ծրագրին ռենի չորս փակոց օրոնց դազաթի բարձրութիւնը ծովու միջակ մակերեսէն 52.5 ոտք վեր ըլլայ : Այս ծրագիրը ջրանցքին Ատլանտեան եւ խաղաղական ծայրերու թումբերով հանդերձ կը տրամադրէ նաեւ շինել թումբեր ի Պոնիօ ի Փէրրօ Միկուէլ , եւ ստեղծումը լճի մը ի Պոնիօ , 52.5 մակերեսային մակարդակով , որ պիտի ունենայ իբր 30 ոտք բարձրացող փակոցներ եւ 15 ոտք կ'երկնայ մինչեւ Բուլէպոյայի ոտքը : Ջրանցքը կը պեղուի Պոնիօ լճինին հաւասար մակերեսի մօտ կարդակով , ցած մասը կ'ըլլայ ի Փէրրօ Միկուէլ ծովուն միջին մակերեսէն 20 ոտք վեր , որ կ'երկնայ փէրրօ Միկուէլէ մինչեւ խաղաղական :

Համառոտիւ. առաջին ծրագիրը պիտի ունենայ երկու լիճ եւ զանոնք կապակցող երկար ջրանցք մը, ամէնն ալ ծովուն միջին մակերեսէն 20 ոտք վեր: Երկրորդը պիտի ունենայ երկու ծայրական լիճեր, ծովուն միջին մակերեսէն 20 ոտք վեր, եւ գաղաթնային լիճ մը, եւ երկայն ջրանցք մը ծովուն միջին մակարդակէն 52.5 վեր:

Մր. Պէյթօի այս երկու ծրագիրները բազմա-
թիւ ծովու մակերեսին հաւասար մակարդակ ու-
նեցող ջրանցքին հետ, զոր կը յանձնարարէ ներ-
կայ ճարտարագործապետը, կը տեսնուի թէ առանց
ֆիզիքական աննպաստ պարագաներու, որոնք ար-
գիւն անոր գործադրումը, նոր ծրագիրներէն
ոնէ մին պիտի ունենայ առաւելութեան կարեւոր
կէտեր, ծովուն մակերեսին հաւասար մակարդա-
կով ջրանցքին վրայ: Վաւն զի առաջին ծրագիրը
կը խոստանայ 17 մղոն լճային նաւարկութիւն եւ
երկրորդը՝ 26 մղոն (ջրանցքին երկայնութեան կէ-
սէն աւելի), բոլորովին ջրանցքի նաւարկութեան
դէմ, ինչպէս պիտի ըլլար ծովուն մակերեսին հա-
ւասար մակարդակով ջրանցքին համար: Խոշոր
նաւերու անցքին ժամանակամիջոցը 12 ժամէն իբր
9ի պիտի իջնէր, եւ ջրանցքին շինութեան տեւո-
թութիւնը 10 տարիէն, ըստ ճարտարագործապե-
տին ամենալաւատես հաշուոյն, 8 տարուան պիտի
իջնէ: Ի վերջոյ, գալով ծախքի խնդրին, Մր. Պէյթօ
կը հաշուէ թէ իբր 85,000,000 տոլարի (17,000,000
Անգլիական ոսկոյ) խնայութիւն մը պիտի ըլ-
լայ:

Արդարեւ մեր Նախագահին իմաստութիւնը կը
ցուցնէ անոր քաջալերելը երեւելի ճարտարագէտ
մը որ խնդիրն անկախօրէն հետազոտելով, կարող
եղաւ այս վերջին օրերուս մէջ ներկայացնել ծրա-
գիր մը, որ օքանչելի ոչ օակաւ կողմեր ու-
նի, նաեւ Եւրոպայի ամէնէն երեւելի ճարտա-
րագէտներէն մէկ քանին հրաւիրելը, որպէս զի մեր
ճարտարագէտներուն հետ ջրանցքին համար վերջ-
նագոյն ծրագիրներն ընտրուին: Այնպիսի յիշատակ
մը ըլլալու սահմանուած է այս գործը, այնպէս
ընդարձակ պիտի ըլլան անոր ազդեցութիւնները
այլաբար՝ վաճառականութեան վրայ, որ ծրագիրը
որուն համեմատ պիտի շինուի ջրանցքը, ոչ թէ
աղէկ է լոկ, այլ կարի յոյժ լաւագոյնը՝ որչափ
կարելի է պարագաներուն եւ պայմաններուն համար:

ՍԵՅՆԹ ԼՈՒԻՍԻ ՏՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԸ

Բաց շահուի

Յանդարտներու քառի. Համոզուեցանք թէ այս
բաժին այնչափ շինիչ, բարոյացուցիչ եւ պերճա-

խօս քարոզ մ'էր ի նպաստ բարոյականութեան եւ
ուղղամտութեան, որչափ պիտի լինէր, եթէ հոն
ամպիօն մը կառուցուէր եւ աշխարհիս ամէնէն
նշանաւոր քարոզիչ հոն կայնած՝ քարոզէր: Քաղցր
է մեզ յուսալ թէ այս բաժին այցելող տղաներու,
պատանիներու, երիտասարդներու եւ չափահաս-
ներու ստուար բազմութեան մէջ շատ քիչեր պի-
տի փորձուին ռեալիզմութիւն ընելու՝ սոյն բա-
ժին տեսնելէ յետոյ: Հոն ի ցոյց դրուած էին ի
մէջ այլոց հետեւեալներ.

1. Իրական բանտ, որոյ դռներու կղզանք-
ներ, բանտարկեալին քնանալու նեղ խուցեր, այս
վերջիններու մէջ դրուած անհասգստաւէտ մահ-
ճակայներ, բանտարկեալներու յատուկ համա-
զգեստ, պահապաններ, բանտապետի աշխատանոց
եւ այլն շատ շահեկան էին բոլոր այցելուներու հա-
մար:

2. Հարիւրաւոր լուսանկարներ եղեռնագործ-
ներու, մարդասպաններու, աւազակներու, եւն.:
Սոյն լուսանկարներու մէջ կը գտնուէին այնպի-
սիներ, որք ահ ու օարսափ կ'ազդէին տեսնո-
ղին եւ որոց դիմաց գծագրութիւն պարզապէս
կը ցուցնէր թէ լուսանկարուածներ էին բարո-
յական տխուր աւերակներ եւ թէ կրած էին ան-
կում մը, որ անվերականգնելի էր: Անոնց ճա-
կապին վրայ կարծես թէ խոշոր տառերով գրու-
ուած էր «Անոյս» երբ մեր աչեր յառած էինք
այս պատկերներուն վրայ, մեր մտքէն օա խոր-
հուրդ կ'անցնէր թէ կար ժամանակ, երբ անոնք
անմեղ հրեշտակներ էին որորանին մէջ, երբ ի-
րենց մօր մատաղ գրկաց մէջ իբրեւ թռչնոց ձա-
գեր ըոյներու մէջ կը ժպտէին, եւ թոթով լեղ-
ուաւ «Մայրիկ» բառ կ'արտասանէին, երբ ի-
րենց մանկական խաղալիքներով կ'ուրախանային
եւ կ'երջանկանային: Այո, անոնք երբեմն չէին
ինչ որ եղան յետոյ: Եթէ անոնց ներկայ լու-
սանկարներու քով դրուած լինէին անոնց ման-
կութեան լուսանկարներ, պիտի ունենայինք տխուր
եւ մեղամաղձոտ հակապատկերներու ցուցադրու-
թիւն մը օտարկանական բաժնի մէջ, եւ ամէն
այցելող իօկոյն պիտի համոզուէր թէ այդ լուսա-
նկարուած չարագործներ էին երկինքէն վար ին-
կած հրեշտակներ: Ո՛վ զանոնք վար գլորեց, ո՛վ
է պատասխանատու անոնց անկման: Շատ դժուար
է պատասխանել այս հարցման: Բայց ասոյդ գի-
տեմք թէ անոնք անմիջապէս չեղան անոյս ու-
րագործներ եւ թէ, եթէ օրհնեալ Աւետարան հաս-
նէր անոնց օրտին, անոնց ճակատագիր պիտի
փոխուէր:

3. Տեսակ տեսակ գործիչներ, որով աւազակներ կրնան քակել, կտորել, բանալ, ձեղքել: Տեսանք բանալիներու տրցակներ, որոց մէջ կը գտնուէին այնպիսի բանալիներ, որոցմով կարելի էր բանալ տարբեր նմոյշ կղպանքներ ունեցող հարկերաւոր դռներ: Լախտեր՝ զորս գործածած էին հարուածներ իջեցնելու ուրիշներու դիւին եւ մարեցնելու զանոնք, որպէս զի այս վերջիներ ձայն չհանեն:

4. Մահուան պատիժ տուող գործիչներ: Տեսանք այն կախաղան, որով կախուած էին շատ մը մահապարտներ Սէյնթ Լուիսի մէջ: Մարգաւալաններու համար ելեկտրական աթոռ՝ որոյ մէջ նստողին մահ անմիջական է: Յօլօկոց այս տեսակ աթոռի մը մէջ նստաւ:

5. Ծափոնական բազմաթիւ լուսանկարներ, զորս դիտողն անվրէպ կ'ընդունէր ըստ պաւտրութիւն թէ ծափոնցիք սրամիտ, ազգ հն: Բուն չաբագործը գտնելու նորահնար մեթոտ մը, որով կրնան հաստատապէս գիտնալ թէ ո՞վ է յանցապարտն: Սոյն մեթոտ բացատրող քարտէսներ կախուած էին պատէն: Զանիկա ձեզ լաւ մը բացատրելու յաւակնութիւն չունիմ, վառն զի ես ինքս ալ լաւ հասկցած չեմ: Բայց կրնամ քանի մը բառերով աղօտ գաղափար մը տալ ձեզ: Շատ մը ոճրագործներու ձեռաց եւ մատերու ափ կը հանեն թուղթի վրայ: Այս ափեր խորազնին քննութեան ենթարկելով եւ բանտարկեալն հարցաքննելով կը յաջողին բուն յանցաւորը գտնել:

6. Կոյրերու, համբերու եւ խուլերու դպրոց: Քսաներորդ դարու Քրիստոնէական քաղաքակրթութեան գործած հրաշքներէն է այս վարժարան, ուր կոյրեր կը սորվին տեսնել, խուլեր՝ լսել եւ համբեր՝ խօսիլ: Հազարաւորներու հետ մենք ալ մեր աչքով տեսանք որ կոյրեր կը չալէին նուագարանի վրայ, նամակներ կը գրէին տպագիր մեքենայով, երկայնակութ աւելներ կը կապէին, հիւսնութիւն կ'ընէին, ունենալով իրենց տրամադրութեան ներքեւ հիւսնութեան վերաբերեալ գործիքներու ճոխ հաւաքածոյ մը: Եթէ աչք ունեցող հիւսներ կարենային չիւել ինչ որ այս կոյրեր չինած էին, հիւսնութեան արհեստ յոյժ աւելի չահաբեր պիտի լինէր: Այս կոյրեր, որ աւելի զարմանալին է, գծադրութիւն ալ կ'ընէին: Ես եթէ հարիւր տարի աշխատէի, չեմ կարծեր թէ պիտի կարենայի գծել անոնց գծածներ: Կը սորվէին աշխարհագրութիւն եւ մատ անմիջապէս կրնային զնել իրենցմէ հարցուած այսինչ այնինչ քաղաքի, լեռան, գետի, եւնի վրայ:

Կոյրերու դպրոցին չափ դարմանալի էր նաեւ

խուլերու եւ համբերու վարժարան: Այս դժբախտներ, ուսուցչի շրթանց շարժումներէն անմիջապէս կրնային հասկնալ անոր բառները եւ պատասխանել ձեռաց շարժումներով: Տեսանք որ ամենայն յաջողութեամբ կը լուծէին սեւ պատի վրայ թուաբանական խնդիր եւ կը բացատրէին իրենց կատարած գործողութիւններ: Կերեւի թէ Աստուծոյ մեզ շնորհած հինգ զգայարաններ եղբայրական համերաշխութիւն ունին իրարու հետ եւ ուխտած են որ, եթէ իրենց եղբայրներէն մին անկարող լինի իր պաշտօն կատարելու, իրենք կատարեն անոր գործ անտրտունջ եւ օրով: Զեռք, բերան եւ ականջ կ'օգնեն ազնուարար իրենց ինկած եղբոր աչքին, եւ աչք օրայօժար կ'ընէ իր անկար երկու եղբարց՝ ականջի եւ լեզուի գործեր:

1. Կրթական հաստատութիւնք: Աշխարհիս չորս բաժանմանց մէջ գտնուող քաղաքակրթեալ գլխաւոր ազգեր իրենց նախակրթարաններու, ուսումնարանի կամ համալսարանի վերաբերեալ մի տեսակ ցուցադրութիւն մը ունէին: Միաց. Նահանգաց գրեթէ բոլոր նահանգներ ճիւղապէս ներկայացուցած էին իրենց հանրային վարժարաններու լուսանկարներ, վիճակագրութիւն, աշակերտաց դժագրութիւններ, անոնց արհեստանոցի գործեր, յայտագրեր եւն: Ահագին ցուցադրութիւն մ'էր ասիկա, որոյ մէջ մարդու միտք կ'ընկղմէր եւ որ կրնար տարիներու ուսումնասիրութեան նիւթ մատակարարել: Տեսանք Հարվըրտի, Եէյլի եւ ուրիշ Ամերիկեան նշանաւոր համալսարաններու մանրանկար շէնքեր: Գերմանիա կորովի ջանք մը ըրած էր ընել կրթական մի այնպիսի ներկայացում, որ շուք ձգէր բոլոր ուրիշ ազգաց ըրածներուն վրայ եւ իրովին յաջողած էր ասոր մէջ: Անոր մանկապարտէզ, անոր լեզուաբանական դպրոց, անոր գիտական հաստատութիւններ իրաւ օր անգերազանցելի էին: Ունէր վիրաբուժական եւ ախտաբանական ցուցադրութիւն մը, ուր կրցանք տեսնել քսաներորդ դարու մէջ գործածուած բոլոր վիրաբուժական գործիչներ: Հետաքրքրանք դիտեցինք նաեւ մեղրամոմէ շինուած բաղմաթիւ արձաններ, որոցմէ մէն մին կը ներկայացնէր մարդկային մարմնոյն ներքին եւ արտաքին գործարաններու նշաւակ եղած ախտեր, ահուկի ախտեր, սոսկալի ախտեր: Մի արձանի փոր ձեղքուած էր եւ հոն կը տեսնէիր ախտաւոր ստամոքս, ուրիշ արձանի մը վրայ կը տեսնէիր մորթի հիւանդութիւն, երրորդ արձանի վրայ՝ թոքախտ, չորրորդի մը վրայ՝ փտախտ, հինգ զերրորդի մը վրայ՝ քաղցկեղ, եւն: Այս ախտաբան

նական բոլոր ներկայացումներ էին խիստ բնական եւ կենդանի. թոք, ստամոքս, մորթային ախտեր, պէսպէս խոցեր ամէնքն ալ բոլորովին իրական կ'երեւէին: Թող զայս ամէն վերոյիշեալներ, կային նաեւ շատ մը քրուակներ, որոց մէջ փակուած էին տեսակ տեսակ միջբոսկներ:

Մենք, ակտարանական այս ցուցադրութիւն տեսնելէ յետոյ, շատ շնորհակալ եղանք մեր Աբարէն քրմինը եւ մերայինք ցարդ զերծ մնացած էինք այսչափ բազմաթիւ ախտերէ եւ ունեցած էինք հարստութեանց ամէնէն պատուականն, այն է առողջութիւն: Այո, առողջութիւն շատ վեր է դրամէն: Դրամ չկրնար ինձ առողջութիւն տալ, բայց առողջութիւն կրնայ ինձ դրամ տալ: Դնահատենք մեր առողջութիւն եւ օւրախ լինինք անոր համար:

(Շարունակելի)

ԳԱՐԱՅԵՑԻ ՆՇԱՆ

ԳԻՍԱԿԻ ԾԻՐԻՄԸ

Մանուէլ էֆէնդի օրաթերթի մէջ կարդացինք թէ ողբացեալ վեր. Ա. Կ. Պետիկեանի չիրիմին չիւթեան համար 40 ոսկի հանգանակուած է եւ պատրաստութեան ալ ձեռնարկուած:

Ժամանակաւ հանգուցեալ վեր. Մ. Շմառնեանի համար ալ նոյն նպատակաւ հանգանակութիւն եղած ատեն յայտնեցինք մեր, եւ վստահ եմ նաեւ հանրութեան լուսաւորեալ մասին, գաղափարը:

Նոյնը կը կրկնեմ նաեւ այս առթիւ:

Փոխանակ մեր առաջնակարգ բեմասացներուն չիրիմներու չիւթեան համար այդքան մեծ ծախքեր ընելու, լաւ է դրամին միայն մէկ չորրորդով պարզ տապանաբար մը դնել անոնց գերեզմաններուն վրայ, եւ երեք չորրորդը գործածել անոնց քարոզներն ու երգերն հրատարակելու:

«Գիտակի» եւ «Պապա»ի հոգեշունչ քարոզներէն է որ հանրութիւն պիտի օգտուի նիւթապէս եւ բարոյապէս եւ ոչ թէ անոնց չիրիմներէն: Անոնց գրութիւններուն հրատարակութեամբ միայն պիտի կրնանք վստահաբար ըսել, «Թէեւ մեռան, բայց տակաւին կը խօսին»:

Յուսանք մեր ողջամիտ թելադրութիւն երկրորդողներ պիտի գտնուին եւ երկուց հանգուցելոց հոգեշունչ գրութիւններ ընդ հուպ տրուին հանրութեան ձեռքը:

Պրուսա

Գ. ՊԱՆՏԱՐԵՐ

Յուլիս 31, 1905

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑ

ԼՐ ԴԱՍ. ՍԵՊ. 17

ԴԱՆԷԼ ԲԱՔԵԼՆԷ ԴԶ (ԴԱՆ. Ա. 8-20)

Ոսկեղէն համար. ԴԱՆ. Ա. 8:

Այնչէ՛ր, ընկերոջս ձեռք. — ԲՆ. ԴԱՆ. Ա. 1-7:

Թէեւ այս երիտասարդներուն անունները կապալտ ժողովրդին անուններուն փոխուեցան, սակայն անոնց նկարագիրը անփոփոխ մնաց: Մեր աշխարհի մէջ եւ աշխարհային զբաղմունքի մէջ գտնուիլը պատճառ ըլլալու չէ որ աշխարհի յարմարինք. — ԴՆ. ԴԱՆ. Ա. 8-20: Եթէ աշխարհիս փորձութիւններուն մէջ մեր անձերը մաքուր պահելու ջանանք, Տէրը իր շնորհքը պիտի տայ մեզի: — ԴՆ. ՄՆ. ԼԹ. 1-6: Աստուծոյ առջեւ շնորհք գտնելով մեր ընկերներուն առջեւ ալ շնորհք պիտի գտնենք: — ԵՆ. ՍԱՂ. Ա. Արդարութեան ճամբան ամէնէն ապահով եւ ամէնէն պողաբեր ճամբան է: — ՈՐ. Առակ. ԺԶ. 1-9: Աստուծոյ ապաւինէ, եւ գործերուդ նկատմամբ վստահութիւն ունեցիր: — ՇԲ. Ա. Կոր. Թ. 19-27: Պէտք է որ ամէն բանի մէջ զսպենք մեր անձերը: — ԿԻԷ. Երեմ. ԼԵ. 12-19: Թեքաբեանց պէս հաւատարիմ զբաղմունք մեր հայրերուն պատուէրներուն:

Մանուէլ-Էֆէնդի. Դանիէլ Յովակիմի օրերը պատանի մըն էր: Թէ Դանիէլ իր դարուն մէջ անգամ Հրէից մէջ համաբաւեօր մարգարէ մըն էր, կը հաօկցուի Եզեկ. ԺԴ. 14, 20ին մէջ յիշուած ըլլալէն: «Դանիէլ» կը նշանակէ Աստուած իմ Դատաւորս: Դանիէլի տրուած նոր անունը, «Բաղտատաօր» կը նշանակէ Բահաղ անոր կեանքը պահէ: Բահաղ Բաբելոնի գլխաւոր չաստուածն էր: Դանիէլ թէեւ ըստ աւանդութեան իբր 85 տարի ապրեցաւ, բայց Երուսաղէմ չվերադարձաւ:

Դանիէլի էֆէնդի. Այս գիրքին նկատմամբ երկու կարծիք կայ: Ոմանք կ'ըսեն թէ ամբողջ գիրքը Դանիէլ իր կենդանութեան ատենը (Ն. Բ. 535է ետեւ) եւ թերեւս իր ծերութեան օրերուն մէջ գրեց: Իսկ օւրիշներ կը կարծեն թէ այս գիրքը Քրիստոսի թուականէն երկու երեք դար առաջ եւ թերեւս Անտիոքոս Եպիփանոսի օրերը (Ն. Բ. իբր 168) գրուեցաւ: Այս երկու կողմերն ալ իրենց կարծիքները հաստատող ապացոյցներ կը բերեն: Դիրքին բնագիրը Եբրայեցերէն է բայց Բ. 4-Է. 28 Արամերէն լեզուով գրուած է: Դիրքը երկու մասի կը բաժնուի: Առաջին վեց գլուխներուն մէջ Դանիէլի եւ անոր ընկերներուն կենսագրութիւնէն մասեր կան, միւս գլուխներուն մէջ ալ մարգարէութիւններ: — ՀՄԲ. Տ. Պատանիք

Դանիէլ՝ սեղանի համադամներէն հրաժարեցաւ : Սեղանին վրայ Հրեաներուն արգելուած կերակուրներ պիտի գտնուէին (Ղեւտ. ԺԱ., Բ Ծր. ԺԲ. 23-25) : Եւ այդ կերակուրներուն համար մորթուած անասունները կուռքերուն նուիրուած կ'ըլլային : Բաց աստի Դանիէլ ժուժկալութեան օգտակարութիւնն ալ գիտէր : Հճր. 17. Քաղղէացւոց մէջ աստեղագիտութիւնը շատ յառաջ գացած էր : Սակայն անտարակոյս անոր հիմը Քաղղէացւոց մէջ դրուեցաւ : Դանիէլի երազներ եւ տեսիլքներ հազնալը հմայութիւնն էին, այլ աստուածային յայտնութեամբ մեկնութիւն :

Մարգարէական Նիւթեր. Դանիէլի վիճակը բաղդատէ Յովսէփի վիճակին հետ (Ծն. ԼԹ.) :

Դանիէլի եւ անոր ընկերներուն փորձութիւններուն ծանրութիւնը ո՞ր էր : Անոնց կրօնական միջավայրը բոլորովին տարբեր էր : Կռակաշունչութեւ մէջ կը գտնուէին անոնք : Անոնց կամքը ուրիշ կամքերու հպատակ էր : Իրենց առաջարկուած բաները հաճելի եւ հրապուրիչ էին, համադամներ ուտել ու խմել, Հետեւանքը փառք եւ պատիւ էր :

Այս փորձութեան ինչպէս յաղթեցին : Աստուծոյ կը հաւատային : Գիտէին թէ ինչ էին իրենց պարտականութիւնները : Իրենց հաւատոյ դաւանութեան եւ պարտականութիւններուն հաւատարիմ գտնուեցան : Փորձութիւնէ ազատուեալով եւ համար իմաստութեամբ ճամբայ մտածեցին :

Ինչպէս կրնաս հաստատել թէ այս պատմութիւնները այս փորձութեան յաղթելու նկարագիրը ունենին : Ինչպէս էր կը կարծես անոնց ընդունած կրօնական դատարարականութիւնը Բաբելոն երթալնէն առաջ : Անոնց կրօնական կեանքը ինչպէս էր : Անկախ լով ծնողներէ մնացած ժառանգութիւնն էր թէ համազմամբ ընդունուած սկզբունք մը :

Ասկէ ինչ հետեւանք կրնաս հանել խմտուքէ հրաժարելու եւ ժուժկալութեան նկատմամբ ժուժկալութիւնը դեռահասութեան մէջ սկսելու է : Կրօնքը պարտի համոզման վրայ հիմնուի : Որոշում հարկ է : Ժուժկալութիւնը, առաջին անգամ, մանաւանդ անոր չօգտորածներուն, անկարելի եւ լոկ անմտութիւն կ'երեւնայ, բայց ի վերջոյ հասկըցուելով թէ կարելի եւ օրհնութեան միջոց է, ամէն ոք անկէ գոհ պիտի մնայ եւ օգտուի :

Ինչ են ժուժկալութեան առիթները : Կերակուր, օգելից ըմպելիքներ, ծխախոտ, ցանկական զգացում, եւն. :

Հոգեւոր Դասեր. Դանիէլի այս օրինակէն սորվինք, 1. Նկարագրի մաքրութիւն, 2. Բարի որոշումներու մէջ հաստատամտութիւն, 3. Գործողութեան մէջ իմաստութիւն, 4. Աստուծոյ եւ բարոյական օրէնքներու հաւատք :

Իւրաքանչիւր երիտասարդ իր կեանքին սկիզբը պարտի որոշել աշխարհիս արատներով չպղծուիլ : Աշխարհիս մէջ մեր լսած անմաքուր խօսքերը, մեր տեսած անմաքուր տեսարանները, մեր գոր-

ծած անմաքուր գործերը, կ'աղտեղեն կ'ազակաւեն մեր երեւակայութիւնը, մեր յիշողութիւնը, մեր հոգին :

Մարդոց առջեւ շնորհք գտնելու համար պարտիմք Աստուծոյ առջեւ շնորհք գտած ըլլալ :

1903ի Թուրքերէն թիւ 1 Աւետարանի 12 երեսին մէջ Անձը անարատ պահելու վրայ Յէլիքս Պրուքսի քարոզը կարդա :

ԱՓՈՍՏՈՒԷՔ ԻՆՍՅԻՄԻՏԻՔ, ԳՈՆԵԱ

(Ճէնաւեան Վարժարան)

Վարժարանն կէտ նպատակի աւանդալով Բարձր եւ միանգամայն քործնական կրթութիւն մը տալու անողներուն՝ կ'աւանդէ Օսմ., Հայ., Անգլ., Ֆրանս., եւ Յունարէն (Յոյներու համար) լեզուները, ինչպէս նաեւ ընական, բնագիտական, փիլիսոփայական, ուսողական, վաճառականական եւն. գիտութիւնները : Ունի գիշերօթիկներու յատուկ հոյակապ եւ օգուէտ շէնք եւ ընդարձակ պարտէզ մը, եւ մեծ խնամք կը տանի աշակերտներու ֆիզիքական առողջութեան եւ Բարձրագոյն մաքրութեան : Գիշերօթիկներու դպրոցական տարեթիւական է 10 Օսմ. ոսկի. եւ նոր տարեշրջանը պիտի սկսի յառաջիկայ Սեպտ. 14/27ին : Աւելի մանրամասն տեղեկութեան համար դիմել առ Տնօրէն Վեր. Տըթ. Ա. Յ. Հայկազեան, Գոնեա :

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐՇԱՐԱՆ, ՊԱՐՏԻՋԱԿ

Վարժարանիս Ի. տարեշրջանը կը սկսի Սեպտեմբեր 6ին (Ն. Տ.) : Հաստատութեան տնօրէն Վեր. Տր. Ռ. Չէյմպլըս եւ իր Տիկինը արդէն վերադարձած են իրենց երկամեայ բացակայութենէն եւ յառաջիկայ տարի ուսուցչական խումբին վրայ պիտի աւելնան Քանադայի մէկ նշանաւոր համալսարանին երկու Ամերիկացի շրջանաւարտներ, որոնց մէկը գլխաւորապէս պիտի աւանդէ առեւտրական դասընթացը :

Աշակերտները ընտանեկան խնամք կը վայելն գիշերօթիկ ուսուցիչներուն, հաստատութեան մասնաւոր բժիշկին հսկողութեան եւ Տիկին Չէյմպլըսի մայրական հոգածութեան տակ :

Գիշերօթիկ աշակերտներուն տարեթիւակն է 16 ոսկի Օսմ., 8 ոսկին Սեպտեմբերի սկիզբը եւ մնացած 8 ոսկին Յունվարի վերջերը վճարելի :

Վարժարանն յատուկ ուսուցիչ մը ունի գործիական երաժշտութեան համար : Այս դասին համար տարեկան մասնաւոր վճարումն է 1½ ոսկի Օսմ. :

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Մր. Բիթի, Պայպլը Հաուս, Կ. Պոլիս, կամ Տնօրէնութեան Պարտիզակ :

Այն աշակերտները որոնք Պոլիսէն գալու առանց կէտ գինով տոմսակ առնել կ'աւանդուին պէտք է որ մինչեւ Սեպ. 1 (Ը. Ե.) իրենց անունները արձանագրել տան Գրիգոր Էֆ. Շահպազեանի, թիւ 10, Պայպլը Հաուս :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք. Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիրներ ղրկեց Աւստրիոյ Կայսեր եւ Հապս-
բուրգացի Կայսեր ծննդեան տարեդարձներուն ա-
ռիթով. — Գերմանական դեսպան պառոն Մարշալ,
որ երեք ամիսէ ի վեր բացակայ էր, մայրաքաղաքս
վերադարձաւ. — Շքոտրայի երկրաշարժէն արկած-
եալներուն ի նպաստ հանգանակութիւնը 405,594
դահ. արտադրեց. — Վեհ. Սուլթանին գահակալու-
թեան տարեդարձին օրէն պիտի սկսի Հիճազի եր-
կաթուղիին տեսարանները պարունակող քարտե-
րու վաճառումը ի նպաստ նոյն երկաթուղիին. —
Սամոսի պէյը կղզիին ընտիր խաղողներէն զարդա-
րուն ռախաւներով նուէրներ ղրկեց Կայս. պալատ
հանրերձ գրութեամբ մը, որով կղզեցիներուն հա-
ւատարմական խօրին զգացումները կը յայտնուին
խոնարհարար.:

Նահանգներ. Եմէնի կուսակալի փոխանորդ ու
զինուորական Ընդհ. հրամանատար Միւշիւր Ֆէյզի
փաշա Օգոս. 3 եւ 4 (Հ. Տ.) թուականներով կը
հեռագրէ թէ շէպէլ Կամլանի մէջ եւ անմատչելի
բարձունքի մը վրայ գտնուած էլճահիլի գիւղը եւ
բերդը ապամտանած 3,000ի չափ ապստամբներ
վտարուած են եւ նոյն տեղերը զրաւուած. Սա-
նաա ու Թաազ գտւառներու սահմանագլխին վրայ
լեռները ապաստանած բազմաթիւ ասպատակներ
ալ վտարուած եւ մեծամեծ կորստեան ենթար-
կուած են. Օգոս. 7 թուականով ալ կը հեռագրէ
թէ Պէյթ իշապէէի ամուր դիրքերը վեցօրեայ
պաշարումէ մը ետեւ գրաւուեցան եւ հոն ապաս-
տանող ասպատակներէն 18ը մահուամբ եւ 2ը ող-
ջամբ բռնուեցան, շատեր վիրաւորուեցան, որոնց
մէջ կը գտնուի Մագաթմի անուն պետ մը, որ փա-
խաւ. շէպէլ Րիմէի գաւառակին Սէլէֆիյէ գիւ-
ղին կեդրոնի բերդին մէջ ապաստանողներն ալ
մեծամեծ կորուստներ կրեցին եւ բերդը գրաւուե-
ցաւ. — Սամոսի մէջ հրդեհէ մը 24 տուն, 42
խանութ ու վաճառատուն, 2 պանդոկ եւ 1 խան
պրեցան. Ընդհանուր կորուստը 10,000 ոսկի կը
հաշուուի, իսկ ապահովագրական ընկերութիւննե-
րու վնասը 5,000. — Սիւրիոյ, Հալէպի եւ Ատանայի
կողմերը ծագած արջառախտին կոտորածը առողջա-
պահական տնօրինութիւններու շնորհիւ սահմանա-
փակուած է. — Շքոտրայի մէջ դարձեալ երկրաշարժ
տեղի ունեցաւ. — Էտիրնէի կուսակալութիւնը
փութոյ պնդութեամբ կը պատրաստուի Վեհ. Սուլ-
թանին գահակալութեան տարեդարձին օրը բանով

բերքերու եւ ներքին արտադրութիւններու այն
ցուցահանդէսը, զոր արտօնուած է հաստատել նա-
հանդին կեդրոնը. Ցուցահանդէսին մուտքը յաղ-
թական կամարով մը պիտի զարդարուի, եւ 12ա-
կան մեթր բարձր սիւներու վրայ 2 000ական մո-
մի լոյսով նորահնար լապտերներ պիտի հաստատ-
ուին. — Պէյրութի մէջ հիմնելի արհեստագիտա-
կան վարժարանին հիմնարկէքը գահակալութեան
տարեդարձին օրը պիտի կատարուի. — Հալէպ-
Համայի երկաթուղիին այն մասին մէջ, որ Պիրէ-
ճիկէ կ'անցնի, մեծ կամուրջի մը հիմը դրուած է.
— Այս տարի Այալունի եւ Արքեպեղազոսի ամէն
կողմը թէնպէքի մշակութիւնը զարգացած է ար-
դէն ընծայուած կարգ մը դիւրութիւններու շնոր-
հիւ, եւ որոշուեցաւ ուրիշ դիւրութիւններ ալ
ընծայել պետական գանձուն եւ մշակներուն օգու-
տը աւելի շատցնելու նպատակով. — Այս տարի
Բուսէլիի եւ Անատոլուի բերքը առատ է եւ գի-
ները գոհացուցիչ վիճակ մը ունին. Այդ պատճա-
ռով մեծ գործունէութիւն կը ցուցուի բերքերու
փոխադրութեան համար. — Ատալիայէ ժամանող-
ներու դէմ սահմանուած քառանթիւնն ջնջուեցաւ.
Միայն թէ առողջապահական առաջին կեդրոննե-
րուն մէջ բժշկական քննութիւն պիտի կատար-
ուի. Ատալիա ղրկուած մանրէաբաններն ալ ետ
կանչուեցան.:

Այլապէս. Թուրքեպուլկար թղթատարական
եւ հեռագրական պայմանագիրն ստորագրուեցաւ
եւ փոխանակուեցաւ. — Պարսից դեսպան Միրզա
Րիզա խան, որ Պարսից Շահին հետ Պելճիա կը
գտնուէր, «Պատուոյ Տոքթօթի» տիտղոս ստացաւ
Լուվէնի համալսարանէն, որ 500 տարուան հա-
տատութիւն է եւ աշխարհի ամէնէն անուանինե-
րէն. — Եգիպտական թերթ մը կ'ըսէ թէ Կառա-
վարութիւնը ծրագիր մը կը պատրաստէ ոգելից
ըմպելիներու վաճառումը արգելելու համար գիւ-
ղերու մէջ. Ուրիշ թերթ մը կ'ըսէ թէ ոգելից ըմ-
պելիներու վաճառումը արդէն արգելուած է 3000է
պակաս բնակիչ ունեցող գիւղերու մէջ. Հետեւա-
պէս ակնարկուած տնօրինութիւնը նոր չէ, այլ
զայն խստիւ գործադրելու եւ ալքոլամուրութեան
դէմ պայքարը սաստկացնելու որոշում մը. —
Նկատելով որ տուրքերու արձանագրութիւնները
կանոնաւոր չեն եւ տասնհինգ տարի առաջ վա-
ճառուած կայուած մը դարձեալ իր նախկին տիրոջ
անունով արձանագրուած կը մնայ, Տէֆթէրանէի
վերատեսչութեանն ուղղուեցաւ հարկ եղածը անօ-
րինել, որպէս զի տուրքի արձանագրութիւնները
կանոնաւոր կերպով կատարուին. — Սալահ կ'ըսէ
թէ կարգ մը Պուլկար թերթեր, որոնք սովոր են

ստույթիւններ հրատարակել, կը գրեն թէ Բուս-
լիի Պուկարները չեն կրնար համարձակօրէն իրենց
կրօնական պարտականութիւնները կատարել: Սա-
կայն այդ հրատարակութիւնները գլխովին անհիմն
են: — Ինչպէս Թուրքիոյ ամէն կողմերը, նոյնպէս
օտար երկիրներու Օսմ. զեապանները, մեծ պատ-
րաստութիւններ կը տեսնեն Վեհ. Սուլթանին գա-
հակալութեան յառաջիկայ տարեդարձը վայելչապէս
տօնելու համար: Եգիպտոսի մէջ յատուկ յանձ-
նաժողով մը կազմուած է սոյն նպատակով: — Ե-
գիպտոսի եւ Սուտանի հողերը բռնագրու համար
տարեկան 24.000 ոսկի ծախք կ'ըլլայ: — Մատ-
րաօի մօտերը Վանպարի քաղաքին Իսլամները,
իմանալով որ Վեհ. Սուլթանը Աստուածային ու-
ղորմութեամբ ազատած է ցաւալի միջադէպէն,
չնորհաւորական հեռագիրներ ղրկած են Պոմպայի
Օսմ. Ընդհ. հիւպատոսին եւ Մատրաօի հիւպատո-
սին, որոնք հեռագրով պատասխանած են պատ-
շաճապէս:

Բողոք. Ժող. Մարտուանի եկեղեցին քարոզչա-
կան պաշտօնի հրաւիրեց զՎեր. Գաւմէ Ապրահատե-
եան, եւ Վեր. Ապրահատեան հրաւէրն ընդունելով
Մարտուան գնաց: Այդ ճամբորդութեան առիթով
քանի մը օր Սըվազ մնաց եւ քարոզեց ու հոգեւոր
ժողովներ գումարեց: — Փրօֆ. Ժորժ Կոտէ (Հան-
րածանօթ մեկնիչին որդին ու յաջորդը) եւ Մ.
Լէօփալտ Ֆալլը Զուիցերիայէ մայրաքաղաք ժա-
մանեցին եւ գաւառային քանի մը քաղաքներ այցելել
գացին: — Տիկին Ծիածան Տէսթէեան Յուլ. 13ին
մեռաւ Ամերիկայի Սիրաքուս քաղաքին մէջ: Բնիկ
Կեօարացի էր եւ 1883ին ծնած: Տառներեք տա-
րեկան հասակին մէջ Գերմանիա գացած եւ հինգ
տարի ուսում առած էր: Յետոյ Ամերիկա երթալով
1904ին ամուսնացած էր Սըվազցի Աւետիս էֆ.
Տէսթէեանի հետ: Իր հիւանդութիւնը կարճատեւ
եղաւ: Իր Գրիստոնէական նկարագրով օրերի
դարձած էր բոլոր գինք ճանչցողներուն: — Աւե-
տիս էֆ. Կիրակոսեան կը գրէ թէ Խարբերդի
Դօլէճին իգական ճիւղի քննութեան հանդէս-
ներէն երեւցաւ որ այդ հաստատութիւնը եր-
գեցողութեան մէջ այս տարի գոհացուցիչ յա-
ռաջդիմութիւն ըրած է: — Յովհաննէս Ասա-
տուրեան անունով մէկը երկու տարի առաջ
իր կինը Քէօսթէնճէի մէջ թողով մեկնած է
եւ մինչեւ հիմա կինը քնաւ լուր չունի իր ա-
մուսնէն: Կը խնդրուի որ այդ անձին տեղը գիտ-
ցողներ հաճին խմբագրութեան տեղեկութիւն
հաղորդել: — Տր. Պօէնի կողմէ թերթիս 29 թուով
հրատարակուած նուիրատուութիւններու ցանկին

մէջ Տիգրան Չագմազճեան՝ եղած է Տիգրան Չո-
մազճեան եւ կոյրերու նուիրատուութեան բաժնին
մէջ Ա. յնթապու Բ եկեղեցին պիտի ըլլայ Ա. յնթա-
պու Բ եկեղեցին նախապատրաստական դպրոցը:
Հայ. Լ. Ժող. Ինչպէս Պատրիարք Հայրը
նոյնպէս եւ Պոլսեանկ եպիսկոպոսներ՝ Ամենայն
Հայոց Հայրապետին շնորհաւորական հեռագիրներ
ղրկեցին Վեհ. Չարին այն հրամանագրին համար,
որով Ռուսահայերու եկեղեցապատկան կալուած-
ները Հայ եկեղեցւոյ կը վերադարձուին եւ Ռու-
սահայ դպրոցները դարձեալ նախկին դրութեամբ
պիտի մատակարարուին: — Արմաշի Դպրեվանքին
վարչութեան աշխարհական անդամներուն կողմէ
Տիգրան էֆ. Բարաղամեան Պատրիարք Հօր ներ-
կայացաւ եւ խնդրեց որ Տ. Կորիւն Վրդ. Եռայեան
պատժուի այն յօդուածին համար, զոր վերջերս
Արեւել. Մատի մէջ հրատարակեց եկեղեցական
բարեկարգութեան վրայ:

Յուլ. Ժող. Յոյն թերթերը ժամանակէ մը ի վեր
Հէյպէլիի Աստուածաբանական Վարժարանին կըր-
թական վերակազմութեան խնդրով կ'գրադին, Եւ-
րոպայի եւ Ամերիկայի կղերականներուն բարձր
կրթութեան վրայ խօսելով կը պահանջեն որ Յոյն
կղերն ալ դարուս յառաջդիմութեան համապատաս-
խան կրթութիւն մը ընդունի: Ուստի եւ կը յանձ-
նարարեն Հէյպէլիի Աստուածաբանական Վարժա-
րանին ծրագիրը բարեփոխել եւ գիտական ուղ-
ղութիւն մը տալ անոր: — Մեծ Կղզիի որբանո-
ցին դրամազուտին է 14,904 ոսկի: Անցեալ տարի
30 նոր որբ ընդունուած է եւ 24 որբ շրջանա-
ւարտ եղած:

Առեւտրական հրապարակ. Օգոս. 19 (Ն. Տ.) Օ. Ո. 100
Ցրէն, Անատուլու կրծք, Կը 79 դան., Անգղիական
քաշը 37-37½ փր., Ըն- 110-111, Բիզոն 42½ փր.,
տիք, 40-41. Լա-բէ, Սընիկ. 235-240.
Ալ-բ, Էսթրէնիք գրք- Սեւ ծով 145-165.
մա, պարկը 75 դան., Սեւե, Անատուլու քաշը
Օտեւա (Ա) 91-95, (Բ) 86 39-40 փր.:
-91, (Գ) 78-81. Թէթէն, Էնկիւրի-Եոգ-
Բուր-Է, Ռուս. Պոլոյ համար զոյգ թիթեղ 32. ղաա քաշը 17-18 դան.:
Ծաւա, Թրիէսթէ կեն- Բուր-Է, Անատուլու գրք-
դինարը 99 դան., Ռու- մա քաշը 7½ դան.:
սական 86. Թուկի 6½ դան.:
Սա-բ, 100 քաշը 6½-7 Ալէք, Գարաշիօ, Պա-
Բէնի, Եգիպտոս, պար- Լըբէսիւր 125-127.

Դրամական. Օգոս. 11/24
Օսմ. Միաց. Օ. Ո. 98 36 Բուսլ. Երկթ. ֆր. 130
Մէճիտիյէ 108 01 Նաբուէոն 87 12
Մէթալիք 103 20 Գրիմից 51 03
Մանր արծաթ 104 05 Անգղ. ոսկի 109 31
Ռուսիոյ բուլ 91 Մանէթ 8 65

ԱՐՏԱՔԻՆ

Հաշտութեան խաղաղութեան և իր ելլելու. Լոնտոն, Օգոստ. 17. Եթէ հաշտութեան բանակցութիւնները ելք մը չունենան, ժողովը պիտի չցրուի, այլ միայն նիստերը պիտի յապաղին քանի մը օր: Այդ միջոցին երկու կողմերու միջեւ համաձայնութիւն գոյացնելու համար ամէն տէրութիւն կարեւորն ի գործ պիտի դնէ Թոքիօի եւ Սք. Փեթըրսպուրկի մէջ. — Փորթսմըթի, Օգոստ. 21. Պառոն Ռոզէն ժամ մը տեսակցեցաւ Մր. Բոզէվէլթի հետ: Պառոնը զուարթ կ'երեւէր նախագահին քովէն մեկնելու պահուն: Մր. Բոզէվէլթ թելադրեց միջադային ատենի մը յանձնել բոլոր վճռական կէտերը, որոնց վրայ չեն համաձայնիր լիազօր պատուիրակները: (*) Վստահացուց զՊառոն Ռոզէն թէ ամէն ինչ որ ըրաւ եւ խորհուրդը զոր տուաւ իր անձնական նախաձեռնութեամբ ըրաւ ու տուաւ, բայց մեկնոյն ժամանակ կ'արժէ որ, ըսաւ. գիտցուի թէ Անգղիա, Գերմանիա եւ Ֆրանսա իր տեսութիւններուն հաղորդ ու ջատագով են ի սէր այնպիսի խաղաղութեան: — Սք. Փեթըրսպուրկի զինանագիտական շրջանակներ Զարին եւ Մ. տը Վիթթէի միջեւ վերջերս փոխանակուած հեռագիրներուն հրատարակման կ'սպասեն անհամբեր: Այդ հեռագիրներէն պիտի երեւի թէ Ռուսիա պատուաւոր հաշտութեան մը կը բաղձայ անկեղծօրէն: — Լոնտոն, Օգոստ. 21. Տէյլթ Թէլեգրաֆի Մանչեսթրեան թղթակիցը կը հաղորդէ թէ Ճաքոնական բանակը ամէն կողմէ բաւական մեծ օդանոթիւն ստացած է: Կ'ըսէ նաեւ թէ կը յառաջանայ ամբողջ բանակը եւ թէ կարեւոր շարժում մը մօտալուտ կ'երեւի: — Փորթսմըթի, Օգոստ. 23. Պառոն Բոմուրա եւ Մ. տը Վիթթէ պաշտօնական խորհրդակցութիւններէ զատ առանձին տեսակցութիւններ ալ ունեցան: Պառոն Բոմուրա Ռուս պատուիրակներուն ծանոյց Մր. Բոզէվէլթի առաջարկը: — Փարիզ, Օգոստ. 23. Հեռուեցաւ պիտի ըլլայ հաշտութեան պայմանագրին հիմը. 1. Բռնուած գերիներու եւ վիրաւորներու պահպանման ծախքի վճարում: 2. Սաղաթինի հարաւային մասին ճափոնի թողում: 3. Ճափոն կը հրաժարի իր պահանջումէն թէ չէզոք նաւահանգիստներու մէջ զինաթափ եղած Ռուս նաւերը իրեն յանձնուելու են եւ թէ Ռուսիոյ Ծայր. Արեւելքի նաւային ոյժերը սահմանափակուելու են:

Այլ-այլ. Բանատայի նախկին կառավարիչ Լորտ Միթօ Հնդկաստանի հրաժարեալ փոխարքայ Լորտ

(*) Յետոյ սակայն հերքուեցաւ այս լուրը:

Քըրզընի յաջորդ անուանուեցաւ: — Վիէննա, Օգոստ. 22. Կոլուխովսքի կոմսը, Մ. Կառլ, Մ. Պիւրեան, Մ. Փիթրայթ եւ Մ. Ֆէյէրվարի վաղը Իլլի մէջ պիտի գումարին Կայսեր հրաւիրմամբ: Կայսեր նախագահութեամբ նախարարներու սոյն գումարման նպատակն է Հունգարական խնդիրն ուսումնասիրել արդիւնաւոր լուծում մը գտնելու համար: — Էտուքրո թագաւորը Մարիէնպատի ջուրերը զացած է եւ կը փափաքի անձանօթ մնալ: Սակայն շատ չյաջողիր չերեւիլ այնպիսիներու, որոնք զինք մօտէն տեսնելու բարեմիտ բայց շատ եռանդուն բաղձանքը ունին: Աւստրիոյ Կայսեր ծննդեան Դժոգ տարեդարձին առիթով իր պանդոկին մէջ հացկերոյթ տուաւ Մարիէնպատի բոլոր Աւստրեան պաշտօնեաներուն: — Ուէյլսի իշխանը եւ իշխանուհին Հոկ. Տին ձենովայի նաւահանգստէն պիտի մեկնին Հնդկաստան երթալու համար: Այսինքն առաջնակարգ Բիւնաւ զրահաւորը մասնաւորապէս կը պատրաստուի այդ նաւարկութեան համար, եւ վերոյիշեալ թուականին արքայազուն ամուրը այդ նաւը պիտի մտնէ ձենովայէ: Ամբողջ Հնդկաստանի մէջ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին սոյն այցելութեան համար: — Մատրիտէ կը հեռագրուի թէ մեծ օով մը կ'սպասուայ Անտալուզիոյ, ուր խիստ շատեր կան անգործ մնացած: — Սովի նմանօրինակ երկիւղ մը կը ծանուցուի նաեւ Հնդկաստանի Մատրաս քաղաքէն: — Կ'ըսուի թէ Միս Ալիս Բոզէվէլթ Ծայր. Արեւելքի իր այցելութիւնը պիտի երկարէ, որպէս զի կարենայ Փեթին երթալ եւ այցելութիւն տալ Զինու մայր Կայսրուհիին: Միս Բոզէվէլթ ն. Վեհափառութեան պիտի ներկայանայ Զինու Ամերիկեան դեսպանին կնոջ, տիկին Բաքսիլի, միջոցով: — Ժընէվէ եւ Իննսպրուքէ քանի մը արկածներ կը ծանուցուին, որոնցմէ ոմանց մէջ Ալպեան գրօսաչրջիկներ իրենց կեանքը կորուսած են վերջերս: — Բամբակեղէնի մեծ ճարտարութիւնը Անգղիոյ բամբակի կեդրոններուն մէջ տաքնապ մը ունեցաւ, որմէ պիտի վնասուէր բովանդակ աշխարհ: Բարեբախտաբար Մանչէսթըրի Բաղաքապետին ճարտար եւ հաշտարար միջամտութեամբ եւ գործատէրերու եւ գործաւորներու խոհեմութեամբ համաձայնութիւն մը գոյացաւ, որով վտանգը փառատուած կը համարուի գէթ մինչեւ յառաջիկայ Մարտ: — Վիէննա, Օգոստ. 24. Պուտափէշթէ կը հեռագրուի թէ 11 երեսփոխան ալ Ներքին գործերու նախարարին նախորդ օգնական Մ. Նակիի առաջնորդութեամբ զատուած են Ազատական կու-

սակցութենէն : — Ըստ Ֆիլիքսի, Պապը Ֆրանսայի եպիսկոպոսներուն համար կոնգակ մը կը պատրաստէ նկատմամբ դիրքին զոր իշխանութիւններուն հանդէպ բռնելու եւն Եկեղեցւոյ եւ Պետութեան բաժանման հետեւանքով : — Սբ. Փեթրոս-պօլսկ, Օգոս. 23. Պարօթ Եանը Սեպ. 2ին այցելութիւն պիտի տայ Ջարին ի Փեթերնով : — Ահաւասիկ կացութեան վրայ շարժումն ու սկիզբները Ֆրանսայի մէջ տիրող կարծիքները : Մեծապէս կը գնահատուի Նախագահ Բոգէվէլի միջամտութիւնը բանակցութիւններու ճիշտ այն պահուն, երբ խզում մը անխուսափելի կը թուէր : Ամէն կուսակցութենէ մարդիկ անձկաւ կ'սպասեն պատերազմին դադրելուն, եւ շատ գոհ են այս բարեղէպ եւ դիւանագէտի արժանաւայել միջամտութենէն, որով իրենց յոյսերը յօգս ցնդելու վտանգէն կրնան փրկուիլ : Հաշտութեան բանակցութեան ժողովը գումարել տալու մասին Մր. Բոգէվէլի յաջողութիւնը հանրութեան վստահութիւններն չափ է անոր խաղաղարարի դերին նկատմամբ, եւ որովհետեւ կը կարծուի թէ Մեծ Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի գործուն ջանակցութիւնը կը վայելէ ինք, մարդիկ տրամադիր են ելքին վրայ եթէ ոչ վստահալից՝ գէթ յուսալից տեսութիւն կազմել : Այս տրամադրութեան յաւելումով մէկ պատճառը օտ է որ իրենք համոզում գոյացուցած են թէ Ճափոնի պահանջումները, թէեւ խիստ, բանաւոր են մեծ մասամբ եւ թէ, եթէ չէզոք նաւահանգիստներու մէջ փակուած Ռուս նաւերու Ճափոնի յանձնման եւ Ռուսիոյ Ծայր. Արեւելեան ոյժերուն օտմանափակման պայմանները բարեփոխուին, այն ատեն հարկ պիտի ըլլայ հաւանիլ պատերազմական տուգանքին եւ Սաղալինի թողման : — Հնդկաստանի փոխարքայ Լորտ Բրըքլենի հրաժարման կարճ հեռագրալուրին մէկ բացատրութիւնը կը գտնուի Լոնտոնի պաշտօնաթերթին մէջ : Երկար ժամանակէ ի վեր Լորտ Բրըքլենի եւ Հընդկական բանակի Ընդհ. հրամանատար Լորտ Քիլընըրի միջեւ կարծիքի անհամաձայնութիւն կար զինուորական վարչութեան խնդրին նկատմամբ : Փոխարքային խորհրդին զինուորական անդամը, իբրեւ զինուորական մասնագէտ, Ընդհ. հրամանատարին համահաւասար հեղինակութիւն ունէր : Լորտ Քիլընըր կը բաղձար խորհրդի զինուորական այդ անդամին պարտականութիւնը սահմանափակել վարչութեան ելեւմտական գործերուն եւ քաղաքային յարաբերութիւններուն : Փոխարքան չէր հաւաներ ասոր : Մեծ Բրիտանիոյ կառավարութիւնը ոյժ տուաւ Լորտ Քիլընըրի պահանջումներուն : Վէճի

րուն նիւթն եղաւ կառավարութեան կողմէ մերժումն այն առաջարկին, որով Լորտ Բրըքլեն կ'ուզէր իր խորհրդին զինուորական անդամ անուանել Պառօ զօրավարը : Այս եղաւ առիթ Լորտ Բրըքլենի հրաժարման : Ամէն կողմէ կը յայտարարուի թէ Լորտ Բրըքլենի վարչութիւնը, որ աւելի քան վեց տարի տեւեց, շատ փայլուն եւ յաջող վարչութիւն մը եղաւ : — Քորէայի Ճափոնական գրաւումը, որ այս անգամ պատրանք մը պիտի չըլլայ, ինչպէս եղաւ 1894ի Զինեւճափոնական պատերազմէն ետեւ, յոյժ մեծ հետեւանքներ պիտի ունենայ ոչ միայն Քորէայի ճարտարութեան եւ երկրագործութեան համար, այլեւ մինչեւ ցարդ շատ քիչ ծանօթացած այդ երկրին դիրքին համար հանդէպ աշխարհի վաճառականութեան : Անցեալ դարու առաջին 70 տարիներուն մէջ Քորէա էր զարտուղի երկիր մը, ուր ոչ մէկ Եւրոպացի կըրնար ճամբորդել առանց վտանգի : Մինչդեռ հիմա, երեսուն տարուան ընթացքի մը մէջ, մասնաւորապէս կարեւոր հրապարակ մը դարձած է աշխարհի վաճառականութեան համար :

Ուաշինկթըն, Օգոս. 24. Զրոյց կայ թէ Մ. առ Վիթթէ երեքշաբթի օրուան նստին մէջ Ճափոնի թողած է Սաղալին կղզին եւ Պառօն Բոմբուրա եւս պատերազմական տուգանքի տեղ ընդունած է նոյն կղզին : Այս լուրը բարեւոք մեծ ազդեցութիւն գործեց նիւ Եորքի, Փարիզի եւ Լոնտոնի սակարաններուն վրայ եւ արժեթուղթերու գիները շատ բարձրացան : — Փորթսմըթ, Օգոս. 24. Ճափոնի պատուիրակները որոշեցին հրաժարիլ հաշտութեան այն երկու պայմաններէն, որոնցմով կը պահանջէին սահմանափակել Ռուսիոյ Ծայր. Արեւելեան ծովային զօրութիւնը եւ Ճափոնի յանձնել չէզոք նաւահանգիստներու մէջ փակուած Ռուս մարտանաւերը : Այս մասին հարկ եղած հրահանգներն առած են իրենց կառավարութենէն : — Փորթսմըթ, Օգոս. 24. Ռուս եւ Ճափոնցի պատուիրակները շատ զուարթ եւ ուրախ երեւցած են ժողովին երեքշաբթի օրուան նստին մէջ : Մ. առ Վիթթէ իսկ, որ առաջ յոյս չունէր թէ հաշտութեան բանակցութիւնները յաջող ելք պիտի ունենան, այն օրը մեծ ուրախութիւն եւ գոհունակութիւն ցոյց տուաւ ի նշան յուսոյ : Այժմ երկու կողման պատուիրակներն ալ կատարեալ համոզում ունին թէ կարելի պիտի ըլլայ հաշտութիւն կնքել :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՅԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՐԱՐ ՊՅՈՒՆԵՆ

Յինճանճըլար Եօգուչու Ամերիկացի խան